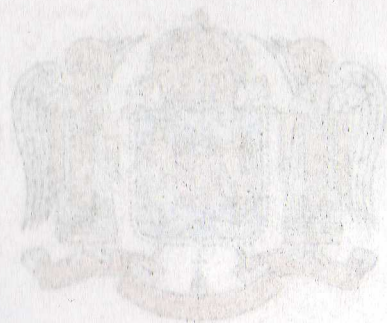

LITURGHER

LITURGHIER

ÎNTRU SLAVA SFINTEI ȘI CELEI DE O FIINȚĂ, DE
VIAȚĂ FĂCĂTOAREI ȘI NEDESPĂRȚITEI TREIMI

LITURGHIER

CUPRINZÂND

VECERNIA, UTRENIA,
DUMNEZEIEȘTILE LITURGHII
ALE SFINȚILOR: IOAN GURĂ DE AUR,
VASILE CEL MARE, GRIGORIE DIALOGUL
(A DARURILOR MAI ÎNAINTE SFINȚITE),
RÂNDUIALA SFINTEI ÎMPĂRȚĂȘIRI ȘI ALTE
RUGĂCIUNI DE TREBUINȚĂ

TIPĂRIT CU APROBAREA SFÂNTULUI SINOD
ȘI CU BINECUVÂNTAREA
PREAFERICITULUI PĂRINTE

DANIEL

PATRIARHUL BISERICII ORTODOXE ROMÂNE

EDITURA INSTITUTULUI BIBLIC
ȘI DE MISIUNE ORTODOXĂ
BUCUREȘTI – 2012

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

Liturghier / lucrare publicată cu binecuvântarea Preafericitului

Părinte Daniel, patriarhul Bisericii Ortodoxe Române. -

București : Editura Institutului Biblic și de Misiune Ortodoxă, 2012

ISBN 978-973-616-190-2

I. Daniel, patriarh al Bisericii Ortodoxe Române

264-17:281.95

© 2012

EDITURA INSTITUTULUI BIBLIC
ȘI DE MISIUNE ORTODOXĂ

ISBN 978-973-616-190-2

Cuvânt înainte
Sfânta Liturghie – izvor de viață sfântă
și lumină veșnică

rima carte tipărită pe teritoriul României a fost un *Liturghier*, în anul 1508, realizată prin strădania Ieromonahului Macarie. O simplă întâmplare ? Nu, ci o necesitate misionară, pentru că nu se poate săvârși Liturghia fără *Liturghier* și fără *Evanghelie*. Preotul trebuie să aibă *Liturghierul* în față când săvârșește Liturghia, chiar dacă ar cunoaște pe de rost slujba Sfintei Liturghii, întrucât aceasta nu este o lucrare individuală, ci este o lucrare a întregii Biserici, a poporului dreptcredincios în fața lui Dumnezeu și lucrarea lui Dumnezeu pentru popor.

Cu doar 17 ani înaintea apariției *Liturghierului* de la Târgoviște, a fost tipărită pentru prima dată în lume o carte de cult ortodoxă, și anume un *Octoih*, în 1491, la Cracovia, după care urmează încă două cărți: un *Ceaslov*, în 1493, la Veneția, și un *Octoih*, în 1494, la Cetinje (Macedonia).

În ceea ce privește tipărirea *Liturghierului*, putem considera ca o binecuvântare faptul că *Liturghierul* tipărit la Târgoviște de Ieromonahul

Macarie este primul Liturghier ortodox tipărit din lume. După acesta urmează și alte ediții: sârbo-bulgară (Veneția, 1519), greacă (Veneția, 1526), ruteano-ucraineană (Vilna, 1583) și rusă (Moscova, 1602 – ediție care apare cu aproape un secol mai târziu față de ediția de pe teritoriul României).

1. Sfânta Liturghie - izvor de sfințire a poporului dreptcredincios

Cuvântul *Liturghie* în limba greacă înseamnă *lucrare publică* și provine din alte două cuvinte, „laos” și „ergon”. „Laos” înseamnă popor, iar „ergon” înseamnă „lucrare”. Deci Liturghia este lucrarea poporului dreptcredincios pentru a preamări pe Dumnezeu, dar și lucrarea lui Dumnezeu pentru a sfinți poporul dreptcredincios. Înainte de începerea Sfintei Liturghii, diaconul zice: *„Vremea este să facem Domnului”,* dar același verset (Ps. 118, 126) se poate traduce *„vremea este ca Domnul să lucreze”,* ca Domnul să lucreze pentru noi. Este deci posibilă o dublă traducere, ceea ce înseamnă un dublu conținut duhovnicesc al Sfintei Liturghii, ca lucrare publică, și anume, lucrarea poporului pentru preamărirea lui Dumnezeu și lucrarea lui Dumnezeu pentru sfințirea poporului. În acest înțeles, la sfârșitul Sfintei Liturghii se arată că Dumnezeu este Sfințitorul poporului: *„Tu ești sfințirea noastră”,* iar rostul Liturghiei este sfințirea poporului dreptcredincios de către Dumnezeu, Care este prezent și lucrează în timpul Sfintei Liturghii. Așadar, înțelegem că săvârșitorul principal al Sfintei Liturghii este Însuși Domnul nostru Iisus Hristos: *„Tu ești Cel ce aduci și Te aduci, Cel ce primești și Cel ce Te împarți (dăruiești)”* - după cum se spune în rugăciunea aducerii darurilor la Sfântul Altar. De aceea, conținutul duhovnicesc al Liturghiei poate fi rezumat astfel: *„Hristos în mijlocul nostru”*. Dar nu numai după prefacerea Darurilor în Trupul și Sângele Domnului, ci în întreaga Sfântă Liturghie, de la început până la sfârșit, este Hristos prezent în mijlocul nostru, după cum a făgăduit El însuși: *„Unde sunt doi sau trei adunați în numele Meu, acolo sunt și Eu în mijlocul lor”* (Matei 18, 20). Deci

Hristos este prezent în mijlocul poporului dreptcredincios adunat în numele Lui. El este prezent între noi, în mod tainic, nevăzut. Iar această prezență harică a lui Hristos, nevăzută, dar reală, în timpul Sfintei Liturghii, este mărturisită iconic, vizual, prin icoane și prin acte sau gesturi liturgice ale arhiereului sau ale preotului; și este proclamată verbal prin citirea Evangheliei, prin cuvinte de cerere și binecuvântare rostite de arhiereul care prezidează Sfânta Liturghie, de preoți și de diaconi, slujitori ai lui Hristos în și pentru Biserica Sa, potrivit cuvintelor Sale: *„Precum M-a trimis pe Mine Tatăl, vă trimit și Eu pe voi”* (Ioan 20, 21; 13, 20; Matei 10, 40) și *„Cel ce vă ascultă pe voi pe Mine Mă ascultă”* (Luca 10, 16). Această prezență harică a lui Hristos – Arhiereul veșnic în Sfânta Liturghie a Bisericii se intensifică în dăruirea Lui către Biserică și culminează în sfințirea Darurilor și împărtășirea clerului și credincioșilor cu Trupul și Sângele Său. Astfel, Euharistia este cea mai solemnă și cea mai intensă comuniune a Bisericii cu Hristos, El fiind Capul și Mirele Bisericii, iar Biserica fiind Trupul Său tainic. Prin împărtășirea euharistică Hristos nu mai este prezent doar în mijlocul nostru sau între noi, ci în lăuntrul nostru, în noi. El devine Viața vieții noastre (cf. Ioan 6, 56-57).

Sfânta Liturghie este, așadar, cea mai necesară, mai prețioasă, mai benefică și mai sfântă lucrare a Bisericii, ca lucrare a poporului pentru Dumnezeu și lucrare a lui Dumnezeu pentru popor, dar și pentru întreg universul creat de Dumnezeu.

2. Sfânta Liturghie - izvor de viață veșnică

Prin Sfânta Liturghie se realizează cea mai vie legătură duhovnicească a lui Hristos cu Biserica Sa, cea mai bogată comunicare și cea mai intensă comuniune dintre Hristos – Capul Bisericii și Biserica Sa, care este Trupul Său tainic, templu al Sfântului Duh, casă și popor al lui Dumnezeu – Tatăl, prin care se dăruiește Bisericii Sale viață veșnică, după cum ne arată Mântuitorul Iisus Hristos, în Evanghelia după Sfântul Evangelist Ioan: *„Cel ce mănâncă Trupul Meu și bea Sângele Meu, are viață veșnică și Eu îl voi învia în ziua cea de apoi”* (Ioan 6, 54).

Când în timpul Sfintei și Dumnezeieștii Liturghii ne împărtășim cu Trupul și Sângele Domnului, ni se spune de către preot că ne împărtășim „pentru iertarea păcatelor și viața de veci”, iar strana cântă în timpul împărtășirii credincioșilor: „Trupul lui Hristos primiți, și din izvorul cel fără de moarte gustați”. Unirea duhovnicească a lui Hristos cu Biserica Sa și a Bisericii Sale cu Hristos are ca scop iertarea păcatelor și sfințirea oamenilor pentru a dobândi mântuirea și viața veșnică. De aceea, suntem chemați în timpul Sfintei și Dumnezeieștii Liturghii ca „toată viața noastră, lui Hristos Dumnezeu să o dăm”.

Deci, Sfânta Liturghie nu e un simplu ritual, o simplă tradiție formală, ci ea este însăși viața Bisericii în legătura ei vie cu Hristos Domnul, Care a spus: „Iată, Eu Sunt cu voi în toate zilele până la sfârșitul veacului” (Matei 28, 20). Sfânta Liturghie confirmă deci prezența iubitoare, sfințitoare și mântuitoare a Lui Hristos în viața Bisericii. Hristos Domnul este prin harul Său prezent în toată lumea, dar în modul cel mai intens, mai intim și mai activ este El prezent acolo unde e chemat mai des și iubit mai mult, adică în Biserica Sa, și mai ales în Sfânta și Dumnezeiasca Liturghie a Bisericii Sale, „pe care a câștigat-o cu însuși Sângele Său” (Fapte 20, 28).

În Sfânta Liturghie se mulțumește lui Dumnezeu „pentru binefacerea pe care le știm și pe care nu le știm, pentru binefacerea Tale cele arătate și cele nearătate ce ni s-au făcut nouă”.

Folosul Sfintei Liturghii și al Sfintei Împărtășanii pentru viața creștinilor este mare, fiind exprimat chiar în rugăciunile Sfintei Liturghii: „trezirea (sau trezvia) sufletului, iertarea păcatelor, împărtășirea cu Sfântul Duh, primirea Împărăției cerurilor, îndrăznirea către Dumnezeu” (Rugăciune după sfințirea Darurilor), „sfințirea sufletelor și trupurilor, tămăduirea sufletului și a trupului, izgonirea a tot potrivnicului, luminarea ochilor inimii, împăcarea sufleteștilor puteri, ajutor spre credință neînfruntată, dragoste nefățarnică, desăvârșirea înțelepciunii, paza poruncilor dumnezeiești, adăugirea dumnezeiescului har, dobândirea Împărăției lui Dumnezeu” (Rugăciunea întâi de mulțumire, după Dumnezeiasca Împărtășanie, a Sfântului Vasile cel Mare), spre bucurie, spre

sănătate și spre veselie” (Rugăciunea a patra de mulțumire a Sfântului Chiril al Alexandriei).

Sfânta Liturghie cuprinde în rugăciunile sale viii și morții, pe cei prezenți și pe cei ce nu pot participa la ea din motive întemeiate, ea cuprinde Biserica întreagă de la o margine la alta a pământului și întreg universul. Ea se săvârșește pentru sănătatea și mântuirea oamenilor, pentru îmbelșugarea roadelor pământului și pentru vremuri pașnice, fiindcă prin ea se arată iubirea atotmilostivă și atotcuprinzătoare a lui Dumnezeu pentru „lumea pe care a făcut-o dreapta Sa”.

3. Sfânta Liturghie - izvor de cultură creștină

Primele cărți tipărite la români s-au scris și tipărit în tinda Bisericii. Artele și toată cultura poporului român au izvorât din cult, încât se poate spune că sufletul culturii românești este cultul ortodox. Cultul înseamnă cultivarea relației oamenilor cu Dumnezeu Creatorul, iar cultura înseamnă cultivarea relației oamenilor cu lumea, cu creația lui Dumnezeu. Când noi mulțumim Creatorului pentru creație, o facem pentru că suntem ființe inteligente și liturgice sau euharistice, adică recunoscătoare sau mulțumitoare. Cuvântul grecesc *euharistie* înseamnă recunoștință sau mulțumire. Când arătăm recunoștință față de Dumnezeu, pentru că ne-a adus de la neființă la ființă, adică la existență, pentru că folosim aerul Lui, apa Lui și soarele Lui, create nu de noi, ci create de El pentru noi, atunci creștem în iubire, cultivăm relația noastră cu Dumnezeu Creatorul și sfințim creația Lui, continuând lucrarea Lui împreună cu El. De aceea se spune în popor că „omul sfințește locul”. Da, sfințește locul dacă se sfințește mai întâi pe sine în relația sa cu Cel Unul Sfânt, cu Dumnezeu, cu Preasfânta Treime și cu Sfinții lui Dumnezeu prezenți și lucrători în Sfânta Biserică și în lume.

Liturghia a fost izvorul culturii românești, pentru că mai întâi „sufletul culturii este cultura sufletului”. Din iubirea și recunoștința oamenilor credincioși față de Hristos s-a dezvoltat și cultura dărniceii față de Biserica lui Hristos, Cel ce prin lucrarea Bisericii Sale ne iartă păcatele (cf. Ioan 20, 22-23), ne botează copiii, ne binecuvântează nunta, ne

binecuvântează casele, ne sfințește toată viața. Din mulțumirea adusă lui Dumnezeu și din darurile oferite Bisericii s-a născut arta religioasă sau sacră, și anume muzica, poezia și literatura religioasă, miniatura, caligrafia, tiparul bisericesc, arhitectura și sculptura bisericească, iconografia, broderia și altele. Toate acestea au inspirat și luminat apoi cultura poporului român: școala, limba, literatura, arta, folclorul, onomastica, toponimia, sărbătorile legale, cultul eroilor, stema țării, imnul național, dar mai ales jertfelnicia și răbdarea românilor cu speranța biruinței asupra răului, ca tărie a legăturii dintre Crucea și Învierea lui Hristos arătată în viața poporului credincios.

4. Sfânta Liturghie - izvor de dărnicie sau filantropie creștină

După ce creștinii ortodocși români și-au înfrumusețat sufletele ascultând Evanghelia iubirii milostive a lui Hristos, privind icoanele sfinților iubitori de Dumnezeu și de oameni, văzând veșmintele luminoase ca semne ale luminii din Împărăția Cerurilor, plini de pace sufletească și de iubire sfântă revărsată din iubirea jertfelnică a Lui Hristos pe care au primit-o în Sfânta Liturghie, ei ajută pe cei săraci, flămânzi, goi, orfani, bolnavi, străini, pe cei necăjiți și întristați, singuri și uitați de oameni, pentru că *filantropia Bisericii se naște din Liturghia Bisericii*, adică lucrarea socială a Bisericii izvorăște din viața spirituală a ei și se exprimă în milostenie personală sau în instituții filantropice: cămine pentru copii, case pentru bătrâni, unități medicale, cantine pentru săraci ș.a.. Astfel Taina Sfântului Altar se unește cu Taina Fratelui care are nevoie de iubirea milostivă a celui darnic (cf. Matei 25, 31-40).

5. Sfânta Liturghie - izvor de continuitate și unitate românească

Pe teritoriul țării noastre, de la creștinarea strămoșilor prin predica Sfântului Apostol Andrei până azi, niciodată nu s-a întrerupt săvârșirea Sfintei Liturghii. Chiar dacă Sfânta Liturghie a fost săvârșită sau cele-

brată în peșteră, în munți, în văi adânci, în locuri ascunse, când năvăleau popoarele migratoare, totuși ea nu a încetat niciodată. Oricât ar fi fost românii ortodocși de prizoniți și asupriți de stăpânitori de altă credință sau de promotori de ideologii străine și atee, Sfânta Jertfă Euharistică a Sfintei Liturghii a continuat să fie celebrată în popor, pentru că prin ea se primește puterea jertfelnică de a fi credincioși lui Hristos și de a rămâne uniți cu El în istorie și în eternitate.

Pomenirea eroilor și a morților din neam în neam, din generație în generație, a inspirat și susținut o *cultură a continuității românești creștine*, iar circulația cărților de cult în limba română în toate provinciile românești a contribuit la dezvoltarea *conștiinței unității naționale*, încât putem spune că Liturghia a format și salvat România creștină.

6. Sfânta Liturghie - izvor de comuniune ortodoxă universală

În orice loc și în orice neam sau popor s-ar săvârși Sfânta Liturghie nu este niciodată doar o lucrare locală, etnică sau națională, ci totdeauna ea este și universală, întrucât *în Sfânta Liturghie se manifestă credința și unitatea Bisericii Ortodoxe sobornicești*, plene și universale, din toate timpurile și din toate locurile, „*credința dată o dată pentru totdeauna sfinților*” (Iuda 1, 3). De aceea, începând cu Proscomidia, unde sunt pomenite cele 9 cete de sfinți, clerul și conducătorii mireni, viii și morții, și până la sfârșitul Liturghiei, totul este deodată local și universal, pământesc și ceresc, temporal și veșnic. În mod deosebit comuniunea Bisericilor Ortodoxe Autocefale la nivel universal se vede în pomenirea întâistătătorilor acestor Biserici în timpul Sfintei Liturghii prezidată de unul dintre aceștia.

7. Liturghierul prezent: o ediție îmbunătățită

Ediția de față a *Liturghierului* este una mai precisă și mai bogată în nuanțarea sensurilor teologice ale textului liturgic, ținând seama de practica liturgică de la catedralele chiriarhale, mănăstiri, parohii și școli teo-

logice, dar și de noile ediții grecești ale Patriarhiei Ecumenice și ale Bisericii Greciei. (A se vedea *Lămuririle* de la sfârșitul acestei cărți - pp. 597-611). S-au evitat atât arhaismele greu de înțeles azi, cât și neologismele greu de asimilat în cult.

Mulțumim Preasfințitului Părinte Ciprian Câmpineanul, Episcop vicar patriarhal, și P.Cuv. Protos. Chiril Lovin, precum și tuturor celor ce au contribuit la pregătirea acestei ediții a *Liturghierului*.

Întrucât Sfânta Liturghie este inima vieții spirituale a Bisericii, trebuie ca textul ei să fie cât mai corect din punct de vedere dogmatic și liturgic. Pe de altă parte, îndreptările făcute trebuie asimilate treptat, nu brusc, deoarece slujitorii Sfintelor Altare și credincioșii s-au obișnuit cu unele formulări devenite tradiționale. Din acest motiv, îndreptările propuse în această ediție a *Liturghierului* sunt menționate în paranteză sau în note de subsol. Totuși, cel mai folositor pentru noi toți este să participăm la viața liturgică a Bisericii, cu multă smerenie, evlavie și dragoste de Dumnezeu, spre a dobândi pacea, bucuria și mântuirea sufletului în lumina sfințitoare a Preasfintei Treimi, Izvorul vieții și al fericirii veșnice.

† DANIEL

Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române

RÂNDVIALA PRIVEGHERII

Noaptea ridicați mâinile voastre
spre cele sfinte și binecuvântați pe Domnul
(Psalm 133, 2)

PRIVEGHEREA DE TOATĂ NOAPTEA cum se face în ajunul sărbătorilor mari, după tipicul urmat în sfintele mănăstiri

RÂNDUIALA CEASULUI AL NOUĂLEA

Sâmbătă, înainte de apusul soarelui, merge paracliserul la cel mai mare și face metanie, însemnând cu venirea sa vremea toacei. Și, luând binecuvântare, iese și toacă în toaca cea mică. Apoi, adunându-se frații în pronaosul bisericii, preotul face început: **Binecuvântat este Dumnezeu nostru...**, iar citețul cel rânduit zice: **Amin. Slavă Ție, Dumnezeu nostru, slavă Ție;** apoi: **Împărate ceresc..., Sfinte Dumnezeule..., Preasfântă Treime..., Tatăl nostru...** și, după aceea, preotul zice ecfonisul: **Că a Ta este împărăția...** Iar citețul citește Ceasul al nouălea, după obicei. Apoi, după sfârșitul acestuia și, după otpust, intră în naos și stă la locul său.

RÂNDUIALA VECERNIEI MICI

Dacă se citește Ceasul al nouălea în naos, atunci la sfârșitul lui nu se face otpust, ci preotul începe îndată, zicând: **Binecuvântat este Dumnezeu nostru...** și citețul zice: **Amin. Veniți să ne închinăm...**, (de trei ori) și psalmul Vecerniei, lin și cu glas blând. După psalm: **Slavă..., Și acum..., Aliluia** (de trei ori). Preotul nu zice ectenie, ci citețul zice: **Doamne, miluiește**, (de trei ori). **Slavă..., Și acum...** și îndată: **Doamne, strigat-am...** și se pun 4 stihiri. Se cântă 3 stihiri ale învierii de la glasul de rând (zicând pe cea dintâi de două ori). **Slavă..., Și acum...** a Născătoarei de Dumnezeu, apoi: **Lumină lină...** Prochiemenul: **Domnul a împărățit...**, cu stihurile cuvenite. Apoi: **Învrednicește-ne, Doamne...** Și îndată se cântă Stihoavna: o stihiră a învierii și alte stihiri podobnice ale Născătoarei de Dumnezeu, cu stihurile lor. **Slavă... Și acum...**, a Născătoarei de Dumnezeu. Apoi: **Acum slobozește..., Sfinte Dumnezeule..., Preasfântă Treime...** După **Tatăl nostru...**, troparul învierii. **Slavă..., Și acum...**, al Născătoarei de Dumnezeu. După aceasta, preotul zice ectenia: **Miluiește-ne pe noi, Dumnezeule...** Strana: **Doamne, miluiește** (de trei ori): **Încă ne rugăm pentru Preafericitul Părintele nostru (N), Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, [pentru (Înalt-) Preasfințitul (Arhi-) Episcopul (și Mitropolitul nostru) (N)]...** strana: **Doamne, miluiește** (de trei ori); **Încă ne rugăm pentru...** (aici se vor face pomeniri după îndrumările Sfântului Sinod), strana: **Doamne, miluiește** (de trei ori). **Încă ne rugăm pentru toți frații noștri...** Strana: **Doamne, miluiește...** (de trei ori). Ecfonis. Apoi: **Slavă Ție, Hristoase Dumnezeule...** și otpustul cel mic.

Și, intrând în trapeză, se zice: **Mânca-vor săracii..., Slavă..., Și acum..., Doamne, miluiește** (de trei ori). **Binecuvintează.** Și, binecuvântând preotul masa, mâncăm puțin, ca să nu ne îngreunăm la Priveghere. Iar după mâncare: **Făcutu-s-a pântecul tău masă sfântă.... Darurilor Tale fă-ne pe noi vrednici...** Apoi: **Cuvine-se cu adevărat... și Veselitu-ne-ai pe noi, Doamne...** Și, după sfârșitul acestora: **Slavă..., Și acum.... Doamne, miluiește** (de trei ori). Preotul binecuvintează: **Cu noi este Dumnezeu...** Și mergem la chilii, așteptând vremea toacei.

RÂNDUIALA VECERNIEI MARI CU LITIA

La puțină vreme după apusul soarelui, merge paracliserul și face metanie la cel mai mare; apoi iese și lovește rar în clopotul cel mare (sau în toaca cea mare), zicând cu glas lin: **Fericiți cei fără prihană...** (psalmul 118) sau **psalmul 50.** Și, după aceea, intră și aprinde candelilele și pregătește cădelnița. Apoi, iarăși iese, toacă de trei ori și trage toate clopotele, după care, întorcându-se în biserică, aprinde o făclie în sfeșnic și-l pune în fața Ușilor Împărătești. După ce frații s-au adunat în biserică, preotul care este de rând și diaconul merg să ia binecuvântare de la cel mai mare, dacă este acolo, iar dacă nu va fi acolo, fac metanie înaintea stranei lui și merg și se închină înaintea icoanei lui Hristos de trei ori și o sărută. Asemenea fac și la icoana Maicii Domnului, apoi se închină înaintea tâmplei celei mari o dată și fac câte o plecăciune spre strane și spre toți frații prezenți. Și, intrând în Sfântul Altar, preotul îmbracă epitrahilul și felonul (în mănăstiri, doar mantia și epitrahilul), sărutând Sfânta Cruce ce este deasupra lui, și, luând cădelnița și stând înaintea Sfintei Mese, pune tămâie, zicând rugăciunea tămâii, în taină; și așa cădește Sfânta Masă împrejur, în chipul crucii, și tot Altarul și deschide Ușile Împărătești. Diaconul îmbracă și el stiharul și orarul, iese din Sfântul Altar și, luând sfeșnicul ce stă în fața Ușilor Împărătești și ținându-l în mâini, cu făclia aprinsă, merge în mijlocul bisericii și, stând cu fața spre răsărit, zice cu glas mare: **Sculați-vă!** (Dacă nu este diacon, atunci zice paracliserul aceste cuvinte și merge înaintea preotului cu sfeșnicul). Și toți se scoală. Și, ieșind preotul printre Ușile Împărătești, face cruce cu cădelnița înaintea Ușilor Împărătești, cădind drept și de-a curmezișul; apoi merge și cădește, după rânduială, sfintele icoane cele din dreapta și cele din stânga; după aceasta, pe cel mai mare și amândouă stranele, după rânduială, iar diaconul (în lipsa lui paracliserul) merge cu sfeșnicul (lumânarea aprinsă) înaintea lui. Și, când preotul face cruce cu cădelnița, se înclină puțin și, odată cu dânsul, și diaconul (paracliserul). Și ies în pronaosul bisericii și preotul cădește, după rânduială, fiind acolo și frați, și iarăși întorcându-se în biserică și stând în mijloc, sub polican-dru, însemnează cu cădelnița în chipul crucii, căutând spre Răsărit, și

zice cu glas mare: **Doamne, binecuvintează!** Și îndată cădește icoana Mântuitorului Hristos, icoana Născătoarei de Dumnezeu și pe cel mai mare, apoi, intrând împreună cu diaconul în Sfântul Altar și stând înaintea Sfintei Mese, însemnează cu cădelnița cruciș (de trei ori), zicând cu glas mare: **Slavă Sfintei și Celei de o ființă și de viață făcătoarei și nedespărțitei Treimi, totdeauna, acum și pururea și în vecii vecilor**, iar diaconul închide Ușile Împărătești. Preotul dezbracă felonul și rămâne împreună cu diaconul în Sfântul Altar (ori dezbracă amândoi veșmintele și ies la stranele din naos, pentru a cânta împreună cu ceilalți). Și cel mai mare sau ecleziarhul zice: **Amin. Veniți să ne închinăm împăratului nostru Dumnezeu...**, încet, cu glas lin. Apoi, a doua oară, puțin mai sus: **Veniți să ne închinăm și să cădem la Hristos, Împăratul nostru Dumnezeu;** iar a treia oară, cu glas și mai înalt, așa: **Veniți să ne închinăm și să cădem la Însuși Hristos, Împăratul și Dumnezeuul nostru.** Și îndată începe cel mai mare sau ecleziarhul psalmul 103 (**Binecuvintează, suflete al meu, pe Domnul...**), rar și cu glas dulce și citește primele 28 de versete, până la **Deschizând Tu mâna Ta...** Iar de aici cântă, adăugând după fiecare verset stihul: **Binecuvântat ești, Doamne...** și celelalte, precum se arată în cărțile de cântări (*Idiomelar* sau *Catavasier - Octoih mic*), până la sfârșitul psalmului. Iar când începe a se cânta: **Toate cu înțelepciune le-ai făcut... și Slavă Ție, Doamne, Cel ce ai făcut toate...**, atunci preotul iese înaintea Ușilor Împărătești cu epitrahilul și, stând cu capul descoperit, citește rugăciunile Vecerniei. Iar după sfârșitul psalmului, dacă este și diacon, preotul intră în Altar pe ușa dinspre miazăzi, iar diaconul iese pe ușa dinspre miazănoapte, îmbrăcat în veșminte, și vine în mijlocul bisericii, unde, făcând o închinăciune, zice ectenia mare: **Cu pace Domnului să ne rugăm...** După ectenie, preotul zice ecfonisul: **Că Ție se cuvine...** Apoi, se cântă din Psaltire, pe glasul al optulea, Catisma întâi: **Fericit bărbatul...**, antifonul întâi, iar al doilea și al treilea antifon se cântă pe glasul zilei. Și, după sfârșitul fiecărui antifon, ectenia mică și ecfonis. După întâiul antifon, ecfonis: **Că a Ta este stăpânirea...**, după al doilea: **Că bun și iubitor de oameni...** și, cântându-se și al treilea antifon, diaconul zice ectenia, iar preotul

ecfonisul: **Că Tu ești Dumnezeuul nostru...**¹. Și, după sfârșitul catismei, canonarhul face metanie și spune glasul Octoihului sau al Mineiului. Apoi se cântă: **Doamne, strigat-am...**, pe glasul de rând al Octoihului. Iar preotul stă la locul său cel obișnuit și, când începe a se cânta: **Să se îndrepteze..., ca tămâia...**, atunci diaconul, sau în lipsa lui preotul, cădește, după obicei, și, întorcându-se, pune cădelnița la locul ei, înclinându-se către cel mai mare. Se cântă stihurile pe 10, începând cu stihul: **Scoate din temniță sufletul meu...** și anume: trei stihiri ale învierii, de la glasul de rând; patru ale lui Anatolie și trei ale sfântului din Minei. **Slavă...**, a sfântului, **Și acum...**, a Născătoarei de Dumnezeu, după glasul arătat în cărțile de slujbă. Iar, când se zice stihul: **Că la Domnul este mila...**, preotul vine la cel mai mare, face metanie și, intrând în Sfântul Altar, îmbracă felonul, iar strana cântă: **Slavă...** Și îndată fac vohod, deschizând Ușile Împărătești, mergându-le înaintea paracliserii cu două sfeșnice, având lumânările aprinse, iar diaconul ținând cădelnița și după dânsul preotul. Și stă preotul în mijlocul bisericii, în dreptul Ușilor Împărătești, iar diaconul de-a dreapta preotului, puțin mai deoparte, și, plecându-se, ținând orarul cu trei degete ale mâinii drepte, zice încet, numai cât să audă preotul: **Domnului să ne rugăm.** Iar preotul zice în taină cu capul plecat rugăciunea: **Seara și dimineața și la amiază...**; apoi, ridicându-se, diaconul arată către răsărit cu orarul, ținându-l cu trei degete ale mâinii drepte, și zice către preot: **Binecuvintează, părinte, sfânta intrare.** Iar preotul binecuvintează spre răsărit, zicând: **Binecuvântată este intrarea sfinților Țăi...** Apoi diaconul merge și cădește sfintele icoane, pe cel mai mare și stranele, după obicei. Și, sfârșindu-se stihira, diaconul merge în fața Ușilor Împărătești și, cădind cruciș, zice cu glas tare: **Înțelepciune, drepti!** Și se cântă: **Lumină lină...**, iar paracliserul, luând sfeșnicele, merge la Ușile Împărătești și diaconul trece în dreptul icoanei Mântuitorului și ajută la cântare. Când se ajunge la cuvintele: **...lăudăm pe Tatăl, pe Fiul și pe Sfântul Duh...**, diaconul cădește de trei ori spre

1. În bisericile de enorie, după ectenia mare se cântă numai stihurile din Catisma întâi, însemnate în vechile ediții ale *Psaltirii* cu cruce (sau cele scrise în *Catavasierul* mai nou la rânduiala Vecerniei), după care diaconul zice ectenia mică și apoi se cântă *Doamne, strigat-am...*

răsărit, iar preotul se închină de trei ori spre răsărit și se pleacă la dreapta și la stânga, mergând spre Sfântul Altar. Diaconul, de la locul lui, îl cădește. Preotul, intrând în Sfântul Altar, vine în fața Sfintei Mese, se închină și trece apoi în spatele Sfintei Mese, plecându-se spre Tronul cel de sus. Intră apoi și diaconul, cădind Sfânta Masă, procomidiarul și pe paracliser, căruia îi dă și cădelnița. După ce se sfârșește **Lumină lină...**, zice diaconul: **Să luăm aminte.** Preotul: **Pace tuturor.** Și iarăși diaconul: **Înțelepciune, să luăm aminte.** Iar canonicarul, făcând metanie la cel mai mare, zice prochimenu zilei, Sâmbătă seara, pe glasul al șaselea: **Domnul a împărățit, întru podoabă S-a îmbrăcat.** Stih: **Îmbrăcatu-S-a Domnul întru putere și S-a încins.** Stih: **Pentru că a întărit lumea, care nu se va clinti.** Stih: **Casei Tale se cuvine sfințenie, Doamne întru lungime de zile.** Și iarăși: **Domnul a împărățit...** Iar, în celelalte zile, prochimenu zilei care este, precum se arată la rânduiala Vecerniei, din *Ceaslov* și din *Catavasier*. Iar canonicarul, având mâinile sale strânse la piept, stă în mijlocul bisericii, așteptând sfârșitul prochimenu lui. Apoi, făcând închinăciune, se duce la locul său. Sfârșindu-se cântarea prochimenu lui, la sărbătorile praznicelor și ale sfinților, se citesc paremiile rânduite. Dacă nu sunt paremii (sâmbătă seara), Ușile Împărătești se închid când se cântă prochimenu ultima oară, iar dacă sunt paremii, Ușile Împărătești se închid în timpul citirii paremiei a treia. După aceasta, iese diaconul și, stând la locul obișnuit, în mijlocul bisericii, zice ectenia: **Să zicem toți din tot sufletul...** Și preotul, ecfonisul: **Că milostiv și iubitor de oameni...** și, după ecfonis, zice cel mai mare sau citețul cel rânduit: **Învrednicește-ne, Doamne...** Și iarăși diaconul: **Să plinim rugăciunea noastră...**, iar preotul rostește ecfonisul: **Că bun și iubitor de oameni...**, apoi: **Pace tuturor.** Și diaconul: **Capetele noastre Domnului să le plecăm.** Și preotul zice în taină rugăciunea plecării capetelor. Apoi ecfonisul: **Fie stăpânirea împărăției Tale...** După aceasta, preotul și diaconul ies pe ușa dinspre miazănoapte, mergând înaintea lor paracliserii cu două sfeșnice; diaconul ține cădelnița, iar cântăreții merg în urma lor și cântă stihurile Litiei; și ies în pronaosul bisericii. Acolo, diaconul cădește sfintele icoane, pe cel mai mare și stranele, după rânduială și stă fiecare la locul său; și, după sfârșitul sti-

hirilor, **Slavă..., Și acum...,** a Născătoarei de Dumnezeu, diaconul zice, în auzul tuturor, ectenia: **Mântuiește, Dumnezeule, poporul Tău...,** până la sfârșit. Strana: **Doamne, miluiește** (de 12 ori). Diaconul: **Încă ne rugăm pentru Preafericitul Părintele nostru (N), Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, [pentru (Înalt-) Preasfințitul (Arhi-) Episcopul (și Mitropolitul nostru) (N)]...,** strana: **Doamne, miluiește** (de trei ori). **Încă ne rugăm pentru...** (aici se vor face pomeniri după îndrumările Sfântului Sinod), strana: **Doamne, miluiește** (de trei ori). Iar la mănăstiri se adaugă și această cerere: **Încă ne rugăm pentru Preacuviosul părintele nostru stareț (N), dimpreună cu toți părinții și frații acestei sfinte mănăstiri...,** strana: **Doamne, miluiește** (de trei ori), Diaconul: **Încă ne rugăm, ca să se păzească acest sfânt locaș...,** strana: **Doamne, miluiește** (de 40 de ori) Diaconul: **Încă ne rugăm, ca să audă Domnul Dumnezeu glasul...,** strana: **Doamne, miluiește** (de trei ori). După aceasta, preotul zice: **Auzi-ne pe noi, Dumnezeule...,** strana: **Amin.**

Preotul: **Pace tuturor.** Diaconul: **Capetele noastre Domnului să le plecăm.** Și, plecându-și toți capetele, preotul zice cu glas tare: **Stăpâne, Mult-milostive...** și, după plinirea rugăciunii, strana zice: **Amin;** până se săvârșesc acestea în pronaos, paracliserul, sau alt frate, pune o masă în mijlocul bisericii și pe ea 5 pâini (artose), un vas cu grâu, spre strana dreaptă un vas cu untdelemn, iar spre strana stângă un vas cu vin. Și, intrând în naos, se cântă stihurile Stihovanei, care sunt la rând, cu stihurile lor.

Iar citeții merg cu sfeșnicele și le pun pe amândouă în partea de răsărit a mesei, care este pusă în mijlocul bisericii. Și, după sfârșitul Stihovanei, zice cel mai mare: **Acum slobozește...** și citețul: **Sfinte Dumnezeule..., Preasfântă Treime..., Tatăl nostru..., Că a Ta este împărăția...** și se cântă troparul pe glasul al cinicilea: **Născătoare de Dumnezeu, Fecioară...** (de trei ori). Atunci preotul, luând cădelnița, cădește împrejur, de trei ori, masa, pe care stau cele 5 pâini. După a treia înconjurare și cădere a mesei, preotul cădește, în continuare, icoanele împărătești, iconostasul, tronul arhieresc, apoi clerul și pe credincioși, încheind în fața mesei cu artosele. Și, ridicând o pâine, însemnează cu ea peste celelalte pâini și zice cu glas tare rugăciunea: **Doamne, Iisuse Hristoase, Dumnezeul nostru...,** iar când zice:

Insuți binecuvintează pâinile acestea..., arată cu dreapta spre pâini; asemenea spre grâu, spre vin și spre untdelemn, când zice: **grâul, vinul și untdelemnul...** și le binecuvintează pe fiecare. Sfârșindu-se rugăciunea aceasta, se cântă: **Fie numele Domnului...** de trei ori (prima dată se cântă de către sobor, iar a doua și a treia oară de cele două strane), pe glasul al optulea; apoi strana dreaptă cântă: **Slavă...**, iar strana stângă: **Și acum...**, și citețul rânduiește psalmul 33: **Bine voi cuvânta pe Domnul...**, până la **Bogații au sărăcit...** Acest stih se cântă pe glasul al șaptelea, de trei ori (o dată de către sobor și de două ori de către strane). În timpul cântării stihului a treia oară, preotul și diaconul merg și stau înaintea Ușilor Împărătești, căutând spre apus. Și după sfârșitul psalmului, diaconul zice: **Domnului să ne rugăm.** Strana: **Doamne, miluiește.** Iar preotul: **Binecuvântarea Domnului să fie peste voi...** și citețul: **Amin**, și se face citire sau se începe citirea celor șase psalmi ai Utreniei, continuându-se astfel slujba Privegherii.

Dacă nu se continuă Privegherea, acum se face otpustul: **Slavă Ție, Hristoase...**, și se rostește: **Pentru rugăciunile Sfinților Părinților noștri...**

Se cuvine a ști că, din Duminica Sfințelor Paști până la Duminica Tuturor Sfinților, după binecuvântarea pâinilor, se citesc Faptele Sfinților Apostoli; iar în celelalte duminici, peste tot anul, se citesc cele șapte Epistole sobornicești ale Sfinților Apostoli, cele paisprezece Epistole ale Sfântului Apostol Pavel și Apocalipsa Sfântului Apostol și Evanghelist Ioan².

Iar seara, după luarea pâinii și după gustarea vinului ce s-a binecuvântat la Litie, cu rugăciunea preotului, din acel ceas nicicum să nu îndrăznească cineva a gusta ceva, pentru a se putea împărtăși cu Sfintele și Preacuratele lui Hristos Taine.

Iar o împărtire ca aceasta a pâinii și gustare de vin o facem din ziua întâi a lunii septembrie, până în ziua de 25 a lunii martie. Iar la Privegherile cele de vară, pâinile cele binecuvântate le împărțim la trapeză și le mâncăm mai înainte de gustare.

2. În bisericile de enorie și chiar la mănăstiri, în timpul mai nou, nu se mai fac citirile din Faptele și din Epistolele Sfinților Apostoli, ci îndată după ce preotul zice, la sfârșitul Litiei: **Binecuvântarea Domnului să fie peste voi**, la strană: **Amin. Slavă întru cei de sus lui Dumnezeu...** și celelalte.

RÂNDUIALA UTRENIEI

După terminarea Litiei, iese paracliserul, toacă și trage toate clopotele.

Și, sculându-se toți frații, cel mai mare zice: **Amin. Slavă întru cei de sus lui Dumnezeu...** (de trei ori). **Doamne, buzele mele vei deschide...** (de două ori). Și se citesc cei șase psalmi, cu glas blând și lin, în timp ce preotul citește, în Altar, primele șase rugăciuni ale dimineții din Liturghier. După primii trei psalmi: **Slavă...**, **Și acum...**, **Aliluia** (de trei ori), **Doamne, miluiește** (de trei ori), **Slavă...**, **Și acum...**, se citesc, în continuare, ceilalți trei psalmi. Acum, preotul, având epitrahilul pe grumaz, iese pe ușa de miazănoapte și citește celelalte șase rugăciuni ale Utreniei, stând înaintea Ușilor Împărătești, cu capul descoperit. Iar după sfârșitul celor șase psalmi: **Slavă...**, **Și acum...**, **Aliluia** (de trei ori). Și, dacă este diacon, preotul intră în Altar; iar diaconul, ieșind din Altar, vine în mijlocul bisericii, la locul obișnuit, și zice ectenia mare: **Cu pace, Domnului să ne rugăm.** Și, după ecfonis, merge și intră în Sfântul Altar. Iar canonarul de rând, care a rostit și prochimenu de seară, făcând metanie la cel mai mare, începe să cânte **Dumnezeu este Domnul...** cu stihurile lui, pe glasul de rând. Și se cântă troparul învierii (de două ori). **Slavă...**, al sfântului, **Și acum...**, al Născătoarei de Dumnezeu (al Învierii), după glasul troparului sfântului, dacă are, iar dacă nu: **Slavă...**, **Și acum...**, al Născătoarei de Dumnezeu, după glasul de rând. Și îndată strana zice: **Doamne, miluiește** (de trei ori), **Slavă Tatălui și Fiului și Sfântului Duh**, iar citețul: **Și acum...**, apoi citește prima Catismă rânduiește (Duminică - Catisma a doua: **Mărturisi-mă-voi Ție, Doamne...**). Și, după sfârșitul fiecărei catisme, diaconul iese înaintea Ușilor Împărătești și zice ectenia mică, iar preotul ecfonisul. Și se cântă sedelnele învierii, stihira cea dintâi fără stih; **Slavă...**, a doua stihiră, **Și acum...**, a Născătoarei de Dumnezeu. Și, după aceasta, se citește tâlcuirea Evangheliei. Apoi catisma a doua și, după ectenie, sedelna a doua, zicând stihira întâi fără stih; apoi **Slavă...**, a doua stihiră, **Și acum...**, a Născătoarei de Dumnezeu și citirea. Apoi duminica se cântă: **Fericiți cei fără prihană...**, pe glasul al 5-lea, la care preotul, purtând epitrahil și felon, cădește, însoțit de diacon. Și, după: **Fericiți cei fără prihană...**, nu se

zice: **Slavă..., Și acum...,** ci îndată troparele: **Soborul îngeresc...,** ectenie mică, Ipacoi al glasului de rând și citirea; apoi antifoanele glasului, în timpul cărora iese paracliserul și lovește în toacă. Iar la sărbătorile praznicelor și ale sfinților care nu cad duminica, în loc de **Binecuvântările Învierii**, cântăm Polieleul rânduit și Mărimurile sărbătorii din *Catavasier* sau *Psaltire*, ectenie mică, al treilea rând de Sedelne și Antifonul întâi al glasului al 4-lea (**Din tinerețile mele...**). Apoi diaconul, deschizând Ușile Împărătești, zice: **Înțelepciune. Să luăm aminte.** Și canonarhul zice prochimenu glasului sau al sărbătorii. După aceasta, diaconul zice: **Domnului să ne rugăm;** preotul: **Că sfânt ești Dumnezeu nostru...,** strana: **Amin.** Și diaconul: **Toată suflarea să laude pe Domnul. Stih: Lăudați pe Dumnezeu întru sfinții Lui; lăudați-L pe El întru tăria puterii Lui și celelalte stihuri.** Iar diaconul, cu fața spre credincioși, dintre Ușile Împărătești, zice: **Și pentru ca să ne învrednicim noi a asculta Sfânta Evanghelie, pe Domnul Dumnezeu nostru să-L rugăm.** Strana: **Doamne, miluiește** (de trei ori). Diaconul: **Înțelepciune! Drepti! Să ascultăm Sfânta Evanghelie.** Preotul: **Pace tuturor!** și strana: **Și duhului tău.** După aceasta, preotul numește Evanghelistul de la care este Evanghelia. Strana: **Slavă Ție, Doamne, slavă Ție.** Diaconul: **Să luăm aminte!** Și preotul citește Evanghelia învierii de rând. Dacă este spre duminică, preotul citește Evanghelia stând în latura de miazănoapte a Sfintei Mese, iar dacă este praznic sau sfânt cu polieleu, o citește dintre Ușile Împărătești. După Evanghelie, strana iarăși zice: **Slavă Ție, Doamne, slavă Ție.** După aceasta, duminica se zice: **Învierea lui Hristos văzând... și psalmul 50.** Citindu-se acestea, preotul iese printre Ușile Împărătești cu Evanghelia, ținând-o la pieptul său, iar înaintea lui, de amândouă laturile, merg paracliserii cu două sfeșnice cu făclii aprinse; și, venind în mijlocul bisericii, o pune pe analogul cel pregătit și așează sfeșnicele de amândouă părțile analogului. Și merge cel mai mare, între preotul slujitor și diacon, fac două închinăciuni, sărută Evanghelia și iarăși fac o închinăciune (închinăciunile nu se fac până la pământ, ci mici, plecându-și capul până ce vor ajunge cu mâinile la pământ, pentru că, în duminici, în sărbătorile împărătești, în toate cele 50 de zile după Paști și în cele 12 zile dintre Nașterea și Botezul Domnului nu se fac închinăciuni cu genunchii până la pământ adică metanii mari).

Apoi, închinându-se puțin spre strana stângă și spre strana dreaptă, cel mai mare se duce la locul său, iar preotul și diaconul merg în Sfântul Altar. Apoi merg toți frații, doi câte doi, după rânduială, făcând și ei asemenea, mai întâi două închinăciuni, sărută Sfânta Evanghelie și iarăși o închinăciune; apoi pleacă toți capetele spre strana dreaptă și spre strana stângă. Și după ce sărută toți Sfânta Evanghelie, terminându-se de citit psalmul 50, se cântă: **Slavă... Pentru rugăciunile Apostolilor..., Și acum..., Pentru rugăciunile Născătoarei de Dumnezeu...,** apoi **Miluiește-mă, Dumnezeule...** și stihira învierii, pe glasul al șaselea: **Înviind Iisus din mormânt...** Iar după sărutarea Sfintei Evanghelii, (de obicei, la **Sfinte Dumnezeule...** de la Doxologie), preotul iese din Sfântul Altar, printre Ușile Împărătești, merge în mijlocul bisericii, face o închinăciune în fața Sfintei Evanghelii, o ridică și vine cu ea în fața Ușilor Împărătești, binecuvintează cu Sfânta Evanghelie spre frați, în semnul Sfintei Cruci, și intră în Altar unde o așează pe Sfânta Masă. La praznice și la sărbătorile sfinților, după citirea Evangheliei, aceasta nu se scoate în mijlocul bisericii pentru sărutare, ci preotul o așează la locul ei pe Sfânta Masă, și nici nu se cântă **Învierea lui Hristos...,** ci se citește îndată psalmul 50. Apoi, se cântă **Slavă..., Pentru rugăciunile..., Și acum..., Pentru rugăciunile Născătoarei de Dumnezeu...,** stihul **Miluiește-mă, Dumnezeule...** și stihira sărbătorii. Apoi, diaconul, în fața icoanei Mântuitorului, zice ectenia: **Mântuiește, Dumnezeule, poporul Tău...** strana: **Doamne, miluiește** (de 12 ori), iar preotul, zice ecfonisul: **Cu mila și cu îndurările...** Și, după **Amin,** se începe cântarea (citirea) Canoanelor; duminica, irmosul canonului învierii. Din canonul învierii se cântă patru stihiri, cu irmosul; de la canonul Crucii – Învierii, trei; de la canonul Născătoarei de Dumnezeu, trei și din canonul de la *Minei*, patru. La troparul cel dintâi al învierii, se zice stihul: **Slavă, Doamne, Sfintei învierii Tale;** iar la celelalte tropare, se zic stihurile din *Psaltire*: **Să cântăm Domnului...** (sunt scrise în *Psaltire*, la Cântările lui Moise). Iar la praznicele și la sărbătorile sfinților se cântă canoanele arătate în cărțile de slujbă, după rânduiala lor, sau Catavasiile de rând. După Cântarea a treia, diaconul zice ectenia mică, iar preotul, ecfonisul, din Sfântul Altar: **Că Tu ești Dumnezeu nostru...** Urmează apoi condacul și sedeauna sfântului din *Minei* și citire. După Cântarea a șasea, dia-

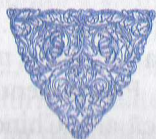
conul zice ectenia mică, înaintea Ușilor Împărătești, sau, în lipsa lui, preotul, din Sfântul Altar, și ecfonisul: **Că Tu ești împăratul păcii...** Apoi condacul învierii (sau al sărbătorii) și icosul. Și se citește sinaxarul.

Se cuvine a ști și aceasta că, totdeauna, după sfârșitul Cântării a 8-a, când va începe Cântarea a noua, toți fac închinăciuni, grăind: **Să laudăm, bine să cuvântăm...**, apoi irmosul de la Cântarea a opta și catavasia. Iar diaconul, după sfârșitul Cântării a 8-a, cădind Sfânta Masă, zice cu glas tare: **Pe Născătoarea de Dumnezeu și Maica luminii, întru cântări cinstind-o, să o mărim.** Duminica și la sărbătorile sfinților se cântă cu glas înalt: **Mărește sufletul meu pe Domnul...** și celelalte stihuri, iar după fiecare stih: **Ceea ce ești mai cinstită...** și se face și câte o închinăciune mică după fiecare cântare. Iar la praznice, se cântă stihurile de la Cântarea a noua a Canonului sărbătorii, cu stihurile arătate acolo. Iar diaconul sau preotul cădește Sfântul Altar, toată biserica și pe frați. După Cântarea a noua, se întoarce și, dând cădelnița, zice ectenia mică, din fața Ușilor Împărătești, iar preotul, din Sfântul Altar, zice ecfonisul: **Că pe Tine Te laudă toate puterile cerești...** Apoi diaconul zice: **Sfânt este Domnul Dumnezeul nostru...**, iar strana cântă aceeași cântare, pe glasul al 2-lea, cu aceste stihuri rostite de diacon: Stih 1: **Că Sfânt este Domnul Dumnezeul nostru.** Stih 2: **Peste tot poporul Dumnezeul nostru.** Preotul stă la locul său obișnuit, în Sfântul Altar. După aceasta, duminica se cântă luminând învierii (o dată); apoi **Slavă...**, a sfântului, dacă are, **Și acum...**, a Născătoarei (a învierii). Iar la praznice și la sărbătorile sfinților, nu cântăm **Sfânt este Domnul...** și stihurile arătate, ci, îndată după ectenie, luminând sărbătorii, aratăta în cărțile de slujbă. La Laude: **Toată suflarea...**, pe glasul de rând (duminica) sau pe cel al stihurilor de la Laude (la Praznice, Sfinți cu polieleu sau la Sfinți cu doxologie mare); duminica se pun 8 stihuri și se cântă 4 stihuri ale Învierii și 4 ale lui Anatolie din *Octoih*. Iar, după ce se zic toate stihurile, se cântă **Slavă...**, stihira Evangheliei de rând, **Și acum...**, a Născătoarei de Dumnezeu. **Preabinecuvântată ești...** (aceasta se cântă pe glasul de la **Slavă...**, a Laudelor). Iar la praznice și la sărbătorile sfinților, se cântă stihurile arătate în cărțile de slujbă. După aceasta, diaconul, dacă este, iar dacă nu este, preotul, deschizând Ușile

Împărătești, zice: **Slavă Ție, Celui ce ne-ai arătat nouă lumina! Și strana cântă Doxologia mare.** Apoi duminica, troparul învierii, unul din cele două: pe glasul al 4-lea: **Astăzi mântuirea a toată lumea...** (în duminicile în care sunt de rând primele patru glasuri), sau pe glasul al 8-lea: **Înviat-ai din mormânt...** (în duminicile în care se cântă glasurile 5-8). Iar la praznicele și la sărbătorile sfinților, troparul sărbătorii. Apoi, preotul sau diaconul în mijlocul bisericii, zice ectenia: **Miluieste-ne pe noi, Dumnezeule...** și ecfonisul: **Că milostiv...** După aceasta: **Să plinim rugăciunea noastră...** și ecfonisul: **Că Dumnezeul milei...** Preotul: **Pace tuturor!**, strana: **Și duhului tău.** Diaconul: **Capetele noastre Domnului să le plecăm.** Preotul rostește rugăciunea în taină, apoi ecfonisul: **Că al Tău este a ne milui...** După aceasta: **Înțelepciune,** strana: **Binecuvintează.** Preotul: **Cel ce este binecuvântat...**, strana: **Amin. Întărește, Dumnezeule...** După aceasta, preotul: **Preasfântă Născătoare de Dumnezeu...**, strana: **Ceea ce ești mai cinstită...**, și celelalte, după obicei, și otpustul. Iar strana: **Amin.** Apoi se face ieșire în pronaosul bisericii, cântând stihira samoglasnică, a hramului, după obicei, și învățătura lui Teodor Studitul. Și, după citire, troparul Sfântului Teodor, pe glasul al 8-lea: **Al Ortodoxiei îndreptătorule...** și Ceasul întâi. La Ceasul întâi: Troparul Învierii, **Slavă...**, al sfântului, dacă are, iar dacă nu, **Și acum...**, al Născătoarei, de la Ceas. După **Tatăl nostru...**, condacul învierii (sau al sărbătorii) și apolisul. La Liturghie: Fericirile *Octoihului*, pe opt, dacă nu are și sfântul zilei. Dacă la *Minei* se menționează a se cânta și ale sfântului, atunci se pun 6 din *Octoih* și 4 din *Minei* (la praznicele împărătești, la sărbătorile sfinților cu polieleu sau a sfinților cu doxologie mare, se procedează după învățătura de acolo). După vohod, troparul învierii, apoi al hramului și al sfântului de rând și al altui sfânt, dacă are; condacul învierii și al hramului: **Slavă...**, al sfântului, dacă are; **Și acum...**, al hramului Născătoarei de Dumnezeu. Iar unde nu este hramul Născătoarei de Dumnezeu, **Și acum...**, condacul: **Ceea ce ești ocrotitoare creștinilor...** (sau, **Apărătoare Doamnă**). Iar troparul și condacul hramului lui Hristos, duminica, la Liturghie, nu se zice, peste tot anul, pentru că se cântă al învierii. Prochimenul, Apostolul și Evanghelia duminicii și ale sfântului, dacă are. Chinonicul: **Lăudați pe Domnul din ceruri...** și al sfântului, dacă are.

Se cuvine a ști că, la cântarea Privegherii de toată noaptea, când se face polieleu și se cântă psalmii: **Lăudați numele Domnului...** și: **Mărturișiți-vă Domnului...**, atunci se pune analogul în mijlocul bisericii și pe el se așează icoana praznicului dintr-acea zi sau a Născătoarei de Dumnezeu sau a sfântului ori a sfintei. Cel mai mare se îmbracă în felon și toți preoții în feloane, după obicei, și, ieșind din Altar printre Ușile Împărătești, stau doi câte doi împrejurul analogului. Și se împart lumânări, întâi celui mai mare, apoi preoților și celor ce stau în sfânta biserică. După împărțirea lumânărilor, cel mai mare ia cădelnița și, mergând diaconul înaintea lui cu o făclie aprinsă, cădește icoana de pe analog, de jur împrejur și, mergând în Altar, cădește Sfânta Masă, tot Altarul și în biserică toate sfintele icoane, apoi pe preoții care stau împrejur și pe cântăreții din partea dreaptă și din stânga; după aceasta și pe tot poporul și iarăși Ușile Împărătești, și numai cele două icoane, a Mântuitorului Hristos și a Născătoarei de Dumnezeu, și analogul. În acest timp, se cântă Mărimurile, cu stihurile din psalmii cei aleși. După această obișnuită cântare, diaconul zice ectenia mică și se cântă al treilea rând de Sedelne. Și, intrând toți în Sfântul Altar, preoții se dezbracă de sfintele veșminte; numai preotul de rând rămâne îmbrăcat, pentru citirea Evangheliei.

Se cuvine a ști și că, duminica, la Utrenie, când se cântă catisma a XVII-a, fără polieleu, **Fericiți cei fără prihană...** și după ea: **Soborul Îngeresc...**, și într-alte zile, când se cântă: **Mărimu-Te pe Tine...**, fără Priveghere, atunci nu se deschid Ușile Împărătești, ci preotul cu diaconul se îmbracă cu sfintele veșminte și diaconul ia o făclie aprinsă, iar preotul cădelnița și cădește Sfânta Masă și tot Altarul, apoi ies amândoi pe ușa dinspre miazănoapte și preotul cădește Ușile Împărătești, sfintele icoane și analogul cu icoana sărbătorii, apoi pe cel mai mare și toată biserica, după obicei, și iarăși intră pe ușa dinspre miazăzi în Sfântul Altar.

RÂNDVIATA LAVDELOR BISERICESTI

*Doamne, Dumnezeul mântuirii mele,
ziua și noaptea am strigat înaintea Ta,
să ajungă înaintea Ta rugăciunea mea.*

(Psalm 87, 1-2)

punându-și după aceasta iarăși culionul pe cap. După aceea, iese pe ușa dinspre miazănoapte și, venind înaintea Ușilor Împărătești, cu fața spre răsărit, face o închinăciune și zice:

Binecuvântat este Dumnezeu nostru, totdeauna, acum și pururea și în vecii vecilor.

Citețul: Amin. Slavă Ție, Dumnezeu nostru, slavă Ție.

Împărate ceresc, Mângâietorule, Duhul adevărului, Care pretutindeni ești și toate le plinești, Vistierul bunătăților și Dătătorule de viață, vino și Te sălășluiește întru noi și ne curățește pe noi de toată întinăciunea și mântuiește, Bunule, sufletele noastre.

Sfinte Dumnezeule, Sfinte tare, Sfinte fără de moarte, miluiește-ne pe noi (de trei ori).

Slavă Tatălui și Fiului și Sfântului Duh. Și acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

Preasfântă Treime, miluiește-ne pe noi. Doamne, curățește păcatele noastre. Stăpâne, iartă fărădelegile noastre. Sfinte, cercetează și vindecă neputințele noastre, pentru numele Tău.

Doamne, miluiește (de trei ori). Slavă Tatălui și Fiului și Sfântului Duh. Și acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

Tatăl nostru, Care ești în ceruri, sfințească-se numele Tău, vie împărăția Ta, facă-se voia Ta, precum în cer, așa și pe pământ. Pâinea noastră cea spre ființă dă-ne-o nouă astăzi. Și ne iartă nouă greșelile noastre, precum și noi iertăm greșiților noștri. Și nu ne duce pe noi în ispită, ci ne izbăvește de cel viclean.

Preotul zice ecfonisul:

Că a Ta este împărăția, și puterea, și slava, a Tatălui și a Fiului și a Sfântului Duh, acum și pururea și în vecii vecilor.

Citețul: Amin. Doamne, miluiește (de 12 ori).

Slavă Tatălui și Fiului și Sfântului Duh. Și acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

Veniți să ne închinăm Împăratului nostru Dumnezeu!

Veniți să ne închinăm și să cădem la Hristos, Împăratul nostru Dumnezeu!

Veniți să ne închinăm și să cădem la Însuși Hristos, Împăratul și Dumnezeu nostru!

Preotul se închină de trei ori, în fața Ușilor Împărătești, după care intră în Altar, pe ușa dinspre miazăzi, iar la strană se citește psalmii Ceasului al nouălea și celelalte, precum arată rânduiala din *Ceaslov*. După ce se rostește la strană: **Întru numele Domnului, binecuvinteză, părinte!, preotul, din sfântul altar, zice ecfonisul: Dumnezeu, milostivește-te spre noi și ne binecuvinteză, luminează fața ta spre noi și ne miluiește, după care, la strană, se citește rugăciunea Marelui Vasile, de la sfârșitul Ceasului: Stăpâne, Doamne Iisuse Hristoase, Dumnezeu nostru..., iar, în acest timp, preotul se pregătește pentru slujba Vecerniei. Lăsând, deci, epitrahilul pe Sfânta Masă, iese pe ușa dinspre miazănoapte și, venind în mijlocul bisericii, se pleacă spre tronul arhieresc, fără a se închina, iar dacă este arhieru, îi sărută mâna, apoi în mijlocul bisericii se închină de trei ori spre răsărit, intrând din nou în Sfântul Altar. De este diacon, odată cu preotul iese și acesta, dar pe ușa de miazăzi, și merg amândoi împreună la scaunul arhieresc pentru plecăciune, apoi, venind în mijlocul bisericii, la dreapta preotului, se închină. Intrând apoi în Altar, preotul pe ușa de miazăzi, iar diaconul pe ușa de miazănoapte, preotul își pune epitrahilul și așteaptă să se termine la strană citirea rugăciunii: Stăpâne, Doamne Iisuse Hristoase, Dumnezeu nostru.... Iar diaconul, după ce intră în altar pe ușa dinspre miazănoapte, vine către preot cu stiharul și orarul, cerând, după rânduială, binecuvântarea, pentru a se îmbrăca*.**

* Fiindcă apolisul Ceasului al nouălea nu se face decât atunci când acesta se citește în pronaos, cum este obiceiul la mănăstiri, după rugăciunea de la sfârșitul Ceasului, preotul începe îndată Vecernia (și, dacă se face slujbă cu Priveghere, aceasta începe cu Vecernia mare, precum s-a arătat la învățătura de la începutul cărții, despre rânduiala Privegherii de toată noaptea, iar Ceasul al nouălea nu se mai pune, fiind obiceiul la mănăstiri să se citească împreună cu Vecernia mică, înainte).

VECERNIA DE SÂMBĂTĂ SEARA ȘI A SĂRBĂTORILOR (FĂRĂ PRIVEGHERE)

Deschizând dvera Ușilor Împărătești și stând în fața Sfintei Mese, cu culionul pe cap și cu epitrahilul pe grumaz, preotul zice:

Binecuvântat este Dumnezeu nostru, totdeauna, acum și pururea și în vecii vecilor.

Strana: Amin.

Și îndată la strană se zice*:

Veniți să ne închinăm Împăratului nostru Dumnezeu!

Veniți să ne închinăm și să cădem la Hristos, Împăratul nostru Dumnezeu!

Veniți să ne închinăm și să cădem la Însuși Hristos, Împăratul și Dumnezeu nostru! Și citește psalmul 103: Binecuvintează, suflete al meu...

* Dacă nu s-a făcut înainte Ceasul al nouălea, se spun întâi rugăciunile începătoare, Doamne miluiește (de 12 ori), Slavă..., Și acum..., apoi se zice: Veniți să ne închinăm....

În acest timp, preotul, luând *Liturghierul*, iese pe ușa dinspre miazănoapte și, stând înaintea Ușilor Împărătești, cu capul descoperit, citește în taină rugăciunile Vecerniei:

Rugăciunea întâi

Doamne, îndurate și milostive, îndelung-răbdătorule și mult-milostive, ascultă rugăciunea noastră și ia aminte la glasul cererii noastre. Fă cu noi semn spre bine; îndreptează-ne pe calea Ta, ca să umblăm întru adevărul Tău; veselește inimile noastre, ca să ne temem de numele Tău cel sfânt, pentru că mare ești Tu și lucruri minunate faci. Tu singur ești Dumnezeu și nu este asemenea Ție între dumnezei, Doamne, puternic întru milă și bun întru tărie, spre a ajuta și a mângâia și a mântui pe toți cei ce nădăjduiesc în numele Tău cel sfânt. Că Ție se cuvine toată slava, cinstea și închinăciunea, Tatălui și Fiului și Sfântului Duh, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

Rugăciunea a doua

Doamne, nu cu mânia Ta să ne mustri, nici cu urgia Ta să ne cerți, ci fă cu noi după mila Ta, Doctorule și Tămăduitorule al sufletelor noastre; îndreptează-ne la limanul voii Tale, luminează ochii inimilor noastre spre cunoașterea adevărului Tău și ne dăruiește cealaltă vreme a zilei de acum și toată vremea vieții noastre în pace și fără de păcat a o petrece, pentru rugăciunile Preasfintei Născătoare de Dumnezeu și ale tuturor sfin-

tilor. Că a Ta este stăpânirea și a Ta este împărăția, și puterea, și slava, a Tatălui și a Fiului și a Sfântului Duh, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

Rugăciunea a treia

Doamne, Dumnezeu nostru, adu-Ți aminte de noi, păcătoșii și netrebnicii robii Tăi, când chemăm numele Tău cel sfânt, și să nu ne lași pe noi rușinați în așteptarea milei Tale, ci ne dăruiește, Doamne, împlinirea tuturor cererilor celor spre mântuire. Și ne învrednicește să Te iubim și să ne temem de Tine, din toată inima noastră, și să facem întru toate voia Ta. Că bun și iubitor de oameni Dumnezeu ești și Ție slavă înălțăm, Tatălui și Fiului și Sfântului Duh, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

Rugăciunea a patra

El ce, cu cântări fără de tăcere și cu doxologii fără de încetare, ești laudat de Sfintele Puteri, umple gura noastră de lauda Ta, ca să dăm slavă numelui Tău celui sfânt; și ne dă parte și moștenire cu toți cei ce se tem de Tine întru adevăr și păzesc poruncile Tale, pentru rugăciunile Preasfintei Născătoare de Dumnezeu și ale tuturor sfinților Tăi. Că Ție se cuvine toată slava, cinstea și închinăciunea, Tatălui și Fiului și Sfântului Duh, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

Rugăciunea a cincea

Doamne, Doamne, Cel ce cu palma Ta cea preacurată cuprinzi toate, Care îndelung rabzi pentru noi toți și-Ți pare rău de răutățile noastre, adu-Ți aminte de îndurările Tale și de mila Ta. Cercetează-ne pe noi întru bunătatea Ta și, cu harul Tău, dă-ne ca și în cealaltă vreme a zilei de acum să scăpăm de meșteșugirile vicleanului, cele de multe feluri, și păzește fără de bântuială viața noastră, cu harul Preasfântului Tău Duh. Cu mila și cu îndurările și cu iubirea de oameni ale Unuia-Născut Fiului Tău, cu Care ești binecuvântat, împreună cu Preasfântul și bunul și de viață făcătorul Tău Duh, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

Rugăciunea a șasea

Dumnezeule cel mare și minunat, Care, cu bunătatea cea nespusă și cu purtarea de grijă cea multă, chivernisești toate și ne-ai dăruit bunătățile Tale cele din lume și ne-ai chezășuit împărăția cea făgăduită, prin bunătățile cele dăruite nouă; Cel ce ne-ai ajutat, și în partea cea trecută a zilei, să ne abatem de la tot răul, dăruiește-ne ca și pe cea rămasă să o săvârșim fără de prihană înaintea sfintei Tale slave, ca să Te laudăm pe Tine, Dumnezeu nostru, Cel singur bun și de oameni iubitor. Că Tu ești Dumnezeu nostru și Ție slavă înălțăm, Tatălui și Fiului și Sfântului Duh, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

Rugăciunea a șaptea

Dumnezeule cel mare și preaînalt, Cel ce singur ai nemurire și locuiești întru lumina cea neapropiată; Care ai făcut toată zidirea cu înțelepciune; Cel ce ai despărțit lumina de întuneric și ai pus soarele spre stăpânirea zilei, iar luna și stelele spre stăpânirea nopții; Care ne-ai învrednicit pe noi, păcătoșii, și în ceasul de acum să întâmpinăm fața Ta cu mărturisire și să-Ți aducem laudă de seară; Însuți, Iubitorule de oameni, îndreptează rugăciunea noastră ca tămâia înaintea Ta și o primește ca pe o mireasmă cu bun miros. Seara de acum și noaptea ce vine, liniștite ni le dăruiește; îmbracă-ne cu armele luminii; izbăvește-ne de frica nopții și de tot lucrul ce se petrece în întuneric. Și ne dăruiește somnul, pe care l-ai dat spre odihna neputinței noastre, ferit de toată nălucirea diavolească. Așa, Stăpâne a toate, Dătătorule de bunătăți, dă-ne ca, și în așternuturile noastre umilindu-ne, să pomenim noaptea numele Tău și, cu gândul la poruncile Tale luminându-ne, să ne sculăm întru bucurie sufletească, spre lauda bunătății Tale, aducând rugăciuni și cereri milostivirii Tale pentru păcatele noastre și ale întregului Tău popor, pe care, pentru rugăciunile Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, întru milă îl cercetează. Că bun și iubitor de oameni Dumnezeu ești și Ție slavă înălțăm, Tatălui și Fiului și Sfântului Duh, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

Preotul își acoperă capul și așteaptă până se sfârșește de citit la strană obișnuitul psalm 103; zice apoi ectenia mare, stând în fața Ușilor Împărătești. Iar, dacă este diacon, la sfârșitul psalmului 103, acesta iese din Sfântul Altar, pe ușa dinspre miazănoapte, vine în stânga preotului și, când citețul rostește: Slavă..., Și acum..., după psalm, amândoi se închină de trei ori în fața Ușilor Împărătești și apoi se înclină, fără închinăciune, unul către altul. Preotul intră în Sfântul Altar pe ușa dinspre miazăzi, iar diaconul merge în mijlocul naosului, sub policandru, face închinăciune și zice:

Ectenia mare

Cu pace (în pace), Domnului să ne rugăm.

Strana: Doamne, miluiește.

Pentru pacea de sus și pentru mântuirea sufletelor noastre, Domnului să ne rugăm.

Pentru pacea a toată lumea, pentru buna stare (statornicia) a sfințelor lui Dumnezeu Biserici și pentru unirea tuturor, Domnului să ne rugăm.

Pentru sfântă biserica aceasta și pentru cei ce cu credință, cu evlavie și cu frică de Dumnezeu intră într-însa, Domnului să ne rugăm.

Pentru Preafericitul Părintele nostru (N), Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române [pentru: (Înalt) Preasfințitul (Arhi-) Episcopul (și Mitropolitul) nostru (N)], pentru cinstita preoție și cea întru Hristos diaconime, pentru tot clerul și poporul, Domnului să ne rugăm*.

Pentru binecredinciosul popor român de pretutindeni, pentru conducătorii țării noastre, pentru mai marii orașelor și ai satelor și iubitoarea de Hristos oaste (armată), Domnului să ne rugăm.

* În mănăstiri și schituri, aici se adaugă cererea în care sunt pomeniți starețul (stareța) sau egumenul (egumena) cu obștea monahală, după rânduiala.

Pentru sfânt locașul acesta, țara aceasta, pentru toate orașele și satele și pentru cei ce cu credință locuiesc într-însele, Domnului să ne rugăm.

Pentru buna întocmire a văzduhului, pentru îmbelșugarea roadelor pământului și pentru vremuri pașnice, Domnului să ne rugăm.

Pentru cei ce călătoresc pe uscat, pe ape și prin aer, pentru cei bolnavi, pentru cei ce se ostenesc, pentru cei robiți și pentru mântuirea lor, Domnului să ne rugăm.

(Aici se pot pune cereri pentru diferite trebuințe, care sunt tipărite la sfârșitul cărții, paginile 433 - 482).

Pentru ca să fim izbăviți noi de tot necazul, mânia, primejdia și nevoia, Domnului să ne rugăm.

Apără, mântuiește, miluiește și ne păzește pe noi, Dumnezeu, cu harul Tău.

Pe Preasfânta, curata, preabinecuvântata, slăvita Stăpâna noastră, de Dumnezeu Născătoarea și pururea Fecioara Maria, cu toți sfinții să o pomenim.

Strana: Preasfântă Născătoare...

Pe noi înșine și unii pe alții și toată viața noastră lui Hristos Dumnezeu să o dăm.

Strana: Ție, Doamne.

Preotul rostește ecfonisul:

Că Ție se cuvine toată slava, cinstea și închinăciunea, Tatălui și Fiului și Sfântului Duh, acum și pururea și în vecii vecilor.

Strana: Amin.

Dacă ectenia a zis-o preotul, el intră acum în Altar, pe ușa din-spre miazăzi.

Apoi se închide dvera*, rămânând astfel până la sfârșitul catismei din *Psaltire*. Dacă este sâmbătă seara, se pune catisma întâi toată și, după fiecare Slavă..., sau stare, diaconul zice ectenia mică, din fața Ușilor Împărătești, iar, în lipsa diaconului, o zice preotul, din Altar:

Iară și iară cu pace (în pace), Domnului să ne rugăm.

Strana: Doamne, miluiește.

Apără, mântuiește, miluiește și ne păzește pe noi, Dumnezeu, cu harul Tău.

Pe Preasfânta, curata, preabinecuvântata, slăvita Stăpâna noastră, de Dumnezeu Născătoarea și pururea Fecioara Maria, cu toți sfinții să o pomenim.

Strana: Preasfântă Născătoare...

Pe noi înșine și unii pe alții și toată viața noastră lui Hristos Dumnezeu să o dăm.

Strana: Ție, Doamne.

Preotul, rostește ecfonisul:

Că a Ta este stăpânirea și a Ta este împărăția, și puterea, și slava, a Tatălui și a Fiului și a Sfântului Duh, acum și pururea și în vecii vecilor.

Strana: Amin.

După a doua Slavă..., ecfonisul:

Că bun și iubitor de oameni Dumnezeu ești și Ție slavă înălțăm, Tatălui și Fiului și Sfântului Duh, acum și pururea și în vecii vecilor.

Strana: Amin.

După a treia Slavă..., ecfonisul:

Că Tu ești Dumnezeul nostru și Ție slavă înălțăm, Tatălui și Fiului și Sfântului Duh, acum și pururea și în vecii vecilor.

* Amintim aici, ca practică alternativă, rânduiala din Tipicul cel Mare, potrivit căreia, la Vecernie și Utrenie, dvera rămâne deschisă pe toată durata slujbei.

Strana: Amin.

Când este însă sărbătoarea unui sfânt cu polieleu sau slujbă cu Priveghere, se cântă Fericit bărbatul..., apoi ectenia mică și ecfonisul: Că a Ta este stăpânirea și a Ta este împărăția... Apoi, la strană, se cântă: Doamne, strigat-am..., în Altar se pregătește cădelnița, iar preotul binecuvintează tămâia, zicând rugăciunea: Tămâie Îți aducem Ție..., când se cântă: Ca tămâia înaintea Ta..., diaconul, sau, în lipsa lui, preotul, face cădirea mare, începând cu Sfântul Altar, iese pe ușa dinspre miazănoapte și cădește sfintele icoane, toată biserica și pe credincioșii din ea. Apoi, la strană se continuă cu stihirile și Slavă..., Și acum..., pe glasul ce va fi la *Octoih* sau la *Minei*.

Vohodul

Dacă este sâmbătă seara sau spre altă sărbătoare, se face Vohod sau Intrare mică. Pentru aceasta, când se zice stihul: Că s-a întărit mila Lui..., preotul îmbracă felonul, apoi, când începe cântarea Slavă..., se deschid Ușile Împărătești, iar când se cântă stihira Și acum... (Dogmatica), preotul, cu capul descoperit și diaconul cu cădelnița (în lipsa acestuia, purtând-o însuși preotul) se închină împreună în fața Sfintei Mese, de trei ori, apoi ocolesc Sfânta Masă pe partea dreaptă și, mergând înainte paracliserul cu sfeșnicul sau cu făclia aprinsă, ies din Altar, pe ușa dinspre miazănoapte până în mijlocul bisericii, oprindu-se cu fața spre răsărit. Când se face slujbă în sobor, iese în frunte diaconul cu cădelnița, iar preoții îl urmează în ordine, începând cu cel mai mic și încheind cu protosul; înainte de plecarea din Altar, preoții, începând cu ultimii din sobor, vin, doi câte doi, înaintea Sfintei Mese, se închină o dată, fără să sărute ceva, se pleacă spre protos și ies din Sfântul Altar, ocolind Sfânta Masă pe dreapta; în naos, protosul se așează în mijloc, sub policandru, iar ceilalți îl încadrează, așa cum au stat și în Altar. Diaconul zice în șoaptă: Domnului să ne rugăm. Doamne, miluiește, și, plecându-se amândoi, preotul rostește în taină:

Rugăciunea intrării

Seara și dimineața și la amiază Te laudăm, Te binecuvântăm, îți mulțumim și ne rugăm Ție, Stăpâne al tuturor, Iubitorule de oameni, Doamne: Îndreptează rugăciunea noastră ca tă-

mâia înaintea Ta și nu pleca inimile noastre spre cuvinte sau cugete viclene, ci ne izbăvește de toți cei ce vânează sufletele noastre. Că spre Tine sunt, Doamne, Doamne, ochii noștri, și întru Tine am nădădruit; să nu ne rușinezi pe noi, Dumnezeu nostru.

Apoi, ridicându-se preotul (dacă este fără diacon, mută cădelnița în mâna stângă și), închinându-se, zice tot încet

Ecfonisul:

Că Ție se cuvine toată slava, cinstea și închinăciunea, Tatălui și Fiului și Sfântului Duh, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

Diaconul, în taină:

Binecuvintează, părinte, sfânta intrare.

Iar preotul, binecuvântând spre răsărit, zice încet:

Binecuvântată este intrarea sfinților Tăi, Doamne, totdeauna, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

Diaconul cere apoi binecuvântarea preotului pentru cădire.

Diaconul sau, în lipsa lui, preotul face apoi cădirea mică, adică fără a trece în pronaosul bisericii și, venind înapoi, în fața Ușilor Împărătești, zice cu glas tare, după ce s-a sfârșit stihira Și acum..., cădînd cruciș:

Înțelepciune! Drepti!

Iar soborul slujitorilor, ori strana, cântă:

Lumină lină a sfintei slave a Tatălui ceresc, Celui fără de moarte, a sfântului, fericitului, Iisuse Hristoase! Venind la apusul soarelui, văzând lumina cea de seară, laudăm pe Tatăl și pe Fiul și pe Sfântul Duh, Dumnezeu. Vrednic ești, în toată vremea, a fi laudat de glasuri cuvioase, Fiul lui Dumnezeu, Cel ce dai viață; pentru aceasta lumea Te slăvește.

Când se face slujba în sobor, este obiceiul ca sfinții slujitori să cânte ei înșiși Lumină lină..., și, când cântarea a ajuns la: ...lăudăm pe Tatăl și pe Fiul și pe Sfântul Duh, Dumnezeu... diaconul sau preotul, care are cădelnița, tămâiază de trei ori dintre Ușile Împărătești Sfânta Masă și intră în Altar tămâind. Atunci, ultimii doi preoți, înaintând puțin către Altar, fac o închinăciune, se întorc cu fața către protos, făcând o plecăciune, după care merg în Sfântul Altar, intrând pe Ușile Împărătești și trecând spre tronul cel sus în partea opusă (dacă în biserică au stat la dreapta protosului, vor trece în stânga Sfintei Mese).

SE CUVINE A ȘTI CĂ: dacă soborul este alcătuit numai din preoți, cădelnița o poartă protosul, care iese din Altar înaintea celorlalți slujitori, după ce mai întâi s-au închinat toți înaintea Sfintei Mese, de trei ori. Protosul este urmat de ceilalți slujitori, care merg după dânsul, în ordine descrescândă, conform rangului sau vechimii în preoție; în naos, ei se așază sub plicandru, de-a dreapta și de-a stânga protosului, așa cum stau în Sfântul Altar. Protosul binecuvintează intrarea, face cădirea mică și, ajungând pe solee, rostește, din fața Ușilor Împărătești: **Înțelepciune! Drepti! cădind la cuvintele: ...lăudăm pe Tatăl, pe Fiul și pe Sfântul Duh..., și intrând în Sfântul Altar urmat de ceilalți slujitori, în ordinea în care au ieșit, trecând printre Ușile Împărătești și așezându-se la locul lor, în spatele Sfintei Mese.**

Și, după ce au intrat în Altar, diaconul zice cu fața spre popor:

Să luăm aminte!

Preotul protos:

Pace tuturor.

Citețul: Și duhului tău.

Diaconul:

Înțelepciune! Să luăm aminte!

Citețul cântă prochimenul zilei.

Dacă este o sărbătoare cu paremii, îndată după prochimen, diaconul (preotul) zice: Înțelepciune! Citețul: De la Facere citire (ori altă carte). **Diaconul (preotul):** Să luăm aminte! **Și se citesc paremiile.**

Dacă nu sunt paremii, se închid Ușile Împărătești când se cântă prochimenul ultima dată, iar dacă sunt, se închid la sfârșitul ultimei paremii. Apoi preotul se pleacă spre Tronul cel de sus și merge la locul său, înaintea Sfintei Mese și, dacă nu este diacon, zice ectenia. Iar dacă este diacon, acesta iese pe ușa dinspre miazănoapte și, stând în mijlocul bisericii, zice:

Ectenia întreită (a cererii stăruitoare)

Să zicem toți, din tot sufletul și din tot cugetul nostru, să zicem.

Strana: Doamne, miluiește.

Doamne Atotstăpânitorule, Dumnezeuul părinților noștri, rugămu-ne Ție, auzi-ne și ne miluiește.

Miluiește-ne pe noi, Dumnezeule, după mare mila Ta, rugămu-ne Ție, auzi-ne și ne miluiește.

Strana: Doamne, miluiește (de trei ori).

Preotul sau diaconul:

Încă ne rugăm pentru Preafericitul Părintele nostru (N), Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române [pentru (Înalt) Preasfințitul (Arhi-) Episcopul (și Mitropolitul) nostru (N)], pentru sănătatea și mântuirea lui*.

Încă ne rugăm pentru binecredinciosul popor român de pretutindeni, pentru conducătorii țării noastre, pentru maimarii orașelor și ai satelor și pentru iubitoarea de Hristos oaste (armată), pentru sănătatea și pentru mântuirea lor.

* În mănăstiri și schituri, aici se adaugă cererea în care sunt pomeniți starețul (stareța) sau egumenul (egumena) cu obștea monahală, după rânduiala.

Încă ne rugăm pentru frații noștri: ieromonahi, preoți, ierodiaconi, diaconi, monahi și monahii și pentru toți cei întru Hristos frați ai noștri.

Încă ne rugăm pentru fericiții și pururea pomeniții ctitori ai acestei sfinte biserici (mănăstiri) și pentru toți cei mai înainte adormiți părinți și frați ai noștri, dreptslăvitori creștini, care odihnesc aici și pretutindeni.

Încă ne rugăm pentru mila, viața, pacea, sănătatea, mântuirea, cercetarea, lăsarea și iertarea păcatelor robilor lui Dumnezeu enoriași (închinători), ctitori și binefăcători ai acestui sfânt locaș.

(Aici se pot pune cereri pentru diferite trebuințe, care sunt tipărite la sfârșitul cărții acesteia, paginile 433 - 482).

Încă ne rugăm pentru cei ce aduc daruri și fac bine în sfântă și întru tot cinstită biserica aceasta, pentru cei ce se ostenesec, pentru cei ce cântă și pentru poporul care stă înainte și așteaptă de la Tine mare și bogată milă.

Preotul zice ecfonisul:

Că milostiv și iubitor de oameni Dumnezeu ești și Ție slavă înălțăm, Tatălui și Fiului și Sfântului Duh, acum și pururea și în vecii vecilor.

Strana: Amin. Apoi:

Învrednicește-ne, Doamne, în seara aceasta...

Apoi diaconul sau, în lipsa lui, preotul în Altar, zice:

Ectenia cererilor

Să plinim rugăciunea noastră cea de seară Domnului.

Strana: Doamne, miluiește.

Apără, mântuiește, miluiește și ne păzește pe noi, Dumnezeule, cu harul Tău.

Seara toată desăvârșită, sfântă, în pace și fără de păcat, de la Domnul să cerem.

Strana: Dă, Doamne.

Înger de pace, credincios îndreptător (călăuzitor), păzitor al sufletelor și al trupurilor noastre, de la Domnul să cerem.

Milă și iertare de păcatele și de greșelile noastre, de la Domnul să cerem.

Cele bune și de folos sufletelor noastre și pace lumii, de la Domnul să cerem.

Cealaltă vreme a vieții noastre, în pace și întru pocăință a o săvârși, de la Domnul să cerem.

Sfârșit creștinesc vieții noastre, fără durere, neînfruntat, în pace și răspuns bun la înfricoșătoarea judecată a lui Hristos, să cerem.

Pe Preasfânta, curata, preabinecuvântata, slăvita Stăpâna noastră, de Dumnezeu Născătoarea și pururea Fecioara Maria, cu toți sfinții să o pomenim.

Pe noi înșine și unii pe alții și toată viața noastră lui Hristos Dumnezeu să o dăm.

Strana: Ție, Doamne.

Preotul zice ecfonisul:

Că bun și iubitor de oameni Dumnezeu ești și Ție slavă înălțăm, Tatălui și Fiului și Sfântului Duh, acum și pururea și în vecii vecilor.

Strana: Amin.

Preotul:

Pace tuturor.

Strana: Și duhului tău.

Diaconul, iar, în lipsa lui, preotul:

Capetele noastre, Domnului să le plecăm.

Strana: Ție, Doamne.

Iar preotul, având capul descoperit, citește în taină:

Rugăciunea plecării capetelor

Doamne, Dumnezeuul nostru, Cel ce ai plecat cerurile și Te-ai pogorât pentru mântuirea neamului omenesc, caută spre robii Tăi și spre moștenirea Ta. Că Ție, Judecătorul cel înfricoșător și iubitor de oameni, și-au plecat capetele și și-au supus grumajii robii Tăi, nu de la oameni așteptând ajutorul, ci nădăjduind în mila Ta și dorind după mântuirea Ta. Pe aceștia păzește-i în toată vremea, și în seara de acum și în noaptea ce vine, de tot vrăjmașul și de toată lucrarea cea potrivnică a diavolului, de cugete deșarte și de relele aduceri aminte.

Și, acoperindu-și capul, zice ecfonisul cu glas tare:

Fie stăpânirea împărăției Tale binecuvântată și preaslăvită, a Tatălui și a Fiului și a Sfântului Duh, acum și pururea și în vecii vecilor.

Strana: Amin.

(Când Vecernia mare se săvârșește în cadrul Privegherii, atunci se pune aici rânduiala Litiei. Dacă nu se face Litie, urmează mai departe slujba Vecerniei, așa cum se arată aici).

Stranele: stihirile Stihovanei, Slavă..., Și acum..., de la *Octoih* (Duminică) sau de la *Minei* (în celelalte sărbători). **Apoi:**

Acum slobozește pe robul Tău, Stăpâne, după cuvântul Tău, în pace, că văzură ochii mei mântuirea Ta, pe care ai gătit-o înaintea feței tuturor popoarelor; luminează spre descoperirea neamurilor și slavă poporului Tău, Israel.

Apoi: Sfinte Dumnezeule... (de trei ori), Slavă..., Și acum..., Preasfântă Treime..., Doamne, miluiește (de trei ori), Slavă..., Și acum..., Tatăl nostru...

Preotul zice ecfonisul:

Că a Ta este împărăția, și puterea, și slava, a Tatălui și a Fiului și a Sfântului Duh, acum și pururea și în vecii vecilor.

Strana: Amin. **Apoi troparele după rânduială.**

Sfârșindu-se acestea, diaconul (preotul) deschide Ușile Împărătești și zice, cu fața spre apus:

Înțelepciune!

Strana: Binecuvintează.

Preotul, venind între Ușile Împărătești, cu fața spre apus, zice:

Cel ce este binecuvântat, Hristos, Dumnezeuul nostru, totdeauna, acum și pururea și în vecii vecilor.

Strana: Amin. Întărește, Dumnezeule, sfânta și dreapta credință a dreptslăvitorilor creștini și Sfântă Biserica Ta o păzește în veacul veacului.

Preotul, plecându-se către icoana Maicii Domnului, zice:

Preasfântă Născătoare de Dumnezeu, miluiește-ne pe noi.

Strana: Ceea ce ești mai cinstită decât heruvimii și mai slăvită, fără de asemănare, decât serafimii, care, fără stricăciune, pe Dumnezeu-Cuvântul ai născut, pe tine, cea cu adevărat Născătoare de Dumnezeu, te mărim.

Preotul, plecându-se către icoana Mântuitorului:

Slavă Ție, Hristoase Dumnezeule, nădejdea noastră, slavă Ție.

Strana: Slavă Tatălui și Fiului și Sfântului Duh. Și acum și pururea și în vecii vecilor. Amin. Doamne, miluiește (de trei ori). Părinte, binecuvintează.

Preotul face apolisul duminicii:

Cel ce a înviat din morți, Hristos, Adevăratul nostru Dumnezeu, pentru rugăciunile Preacuratei Sale Maici, ale Sfinților, slăviților și întru tot lăudaților Apostoli, ale Sfântului (N), (al cărui hram îl poartă biserica), ale Sfântului (N), a cărui pomenire o săvârșim, ale Sfinților și dreptilor dumnezeiești Părinți Ioachim și Ana și pentru ale tuturor sfinților, să ne miluiască și să ne mântuiască pe noi, ca un bun și de oameni iubitor.

Strana: Amin.

Iar la sărbătorile din celelalte zile de peste săptămână, se zice pentru fiecare din ele apolisul de la Vecernia zilei, așa cum se arată mai departe, în Liturghier, la învățătura pentru otpusturi. În același loc se găsește, de asemenea, și Otpusturile la praznicele împărătești și pentru zilele din săptămâna Sfințelor Pătimiri (paginile 375-383).

Preotul se întoarce apoi cu fața spre răsărit și zice:

Pentru rugăciunile Sfinților Părinților noștri, Doamne Iisuse Hristoase, Dumnezeul nostru, miluiește-ne pe noi.

Strana: Amin.

Preotul, intrând în Altar, închide Ușile Împărătești, iar de nu este slujbă cu Priveghere, închide și dvera.

Apoi citește cu umilință Canonul Sfintei Împărtășiri, pentru Liturghia de a doua zi.

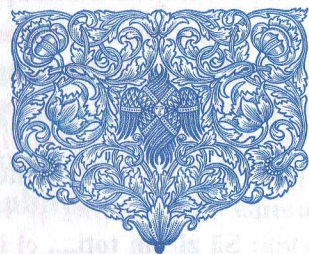
Rânduiala Vecerniei în zilele de rând de peste săptămână

În celelalte zile, de rând, de peste săptămână, când nu este vreun praznic, nici sărbătoarea unui sfânt cu polieleu, Vecernia se săvârșește de către preot, purtând numai epitrahilul. Ușile Împărătești rămân închise pe toată durata slujbei. Rânduiala este următoarea:

Se face începutul și urmează toate fără diacon, ca la Vecernia de sâmbătă seara, până la Slavă..., de la Doamne, strigat-am..., adică: psalmul 103 și rugăciunile Vecerniei, ectenia mare, catisma de rând, toată, fără întrerupere și, numai la sfârșitul ei, ectenia mică și ecfonisul: Că a Ta este stăpânirea... **Apoi:** Doamne, strigat-am..., cu stihirile, fără vohod, Lumină lină... (citit) și Prochimenul zilei sau Aliluia. **Nu se zice ectenia:** Să zicem toți..., **ci îndată:** Învrednicește-ne, Doamne... **Apoi ectenia:** Să plinim rugăciunea noastră cea de seară..., pe care preotul o zice în fața Ușilor Împărătești, cu capul acoperit. **Apoi stihirile Stihoavnei.** După aceea: Acum slobozește..., Sfinte Dumnezeule..., Preasfântă Treime..., Tatăl nostru... și troparele după rânduiala tipicului. După care, ectenia, afară din Altar, din fața Ușilor Împărătești: Miluiește-ne pe noi, Dumnezeule... Iar după ecfonis, închizând dvera Ușilor Împărătești, preotul zice: Înțelepciune!

Strana: Binecuvintează. **Preotul:** Cel ce este binecuvântat... **Strana:** Întărește, Dumnezeule, sfânta și dreapta credință a dreptslăvitorilor creștini... **Preotul:** Preasfântă Născătoare de Dumnezeu, miluiește-ne pe noi. **Strana:** Ceea ce ești mai cinstită... **Preotul:** Slavă Ție, Hristoase Dumnezeule, nădejdea noastră, slavă Ție. **Strana:** Slavă..., Și acum... **Preotul zice apolisul zilei de rând, începând cu:** Hristos, adevăratul nostru Dumnezeu..., **pomenind și sfântul zilei care se prăznuiește și încheie cu:** Pentru rugăciunile Sfinților Părinților noștri..., **dacă nu se citește îndată Pavecernița.**

La Vecernia din zilele Sfântului și Marelui Post, se ține seamă și de cele ce se arată în *Ceaslov* că se cuvine a se zice și a se face, în acest timp al anului bisericesc.

LITIA

În cadrul slujbei Vecerniei, după ce s-a zis ecfonisul: **Fie stăpânirea împărăției Tale...**, la strană se cântă stihirile de la Litie. La Slavă..., ieșim în pronaosul bisericii și săvârșim Litia. Ușile Împărătești fiind închise, preotul și diaconul cu cădelnița, având capul acoperit, ies împreună din Altar pe ușa dinspre miazănoapte, purtându-se înaintea lor două sfeșnice, și, ajungând în pronaos*, tămâiază după obicei. Și, după ce s-a cântat: Slavă... de la Minei, pe glasul cuvenit, Și acum..., a Născătoarei de Dumnezeu, diaconul sau, dacă nu este diacon, preotul rostește ectenia aceasta:

ântuiește, Dumnezeule, poporul Tău și binecuvintează moștenirea Ta, cercetează lumea Ta cu milă și cu îndurări, înalță fruntea dreptslăvitorilor creștini și trimite peste noi milele Tale cele bogate; pentru rugăciunile Preacuratei

* După obiceiul îndătinat în bisericile de mir, toată rânduiala Litiei se săvârșește în mijlocul bisericii, înainte de Stihovă. Deci, ieșind preotul și diaconul din Sfântul Altar, pe ușa dinspre miazănoapte, Ușile Împărătești rămânând închise, merg în fața mesei pe care se află artosele și celelalte, iar, după ce se cântă Și acum..., de la Litie, încep ectenia.

Stăpânei noastre, de Dumnezeu Născătoarea și pururea Fecioara Maria; cu puterea Cinstitei și de viață făcătoarei Cruci; cu ocrotirile cinstitelor și cereștilor netrupești Puteri; pentru rugăciunile cinstitului și slăvitului Prooroc, Înaintemergătorul și Botezătorul Ioan; ale Sfinților, slăviților și întru tot lăudaților Apostoli; ale celor între Sfinți Părinții noștri, mari dascăli ai lumii și Ierarhi: Vasile cel Mare, Grigorie Cuvântătorul de Dumnezeu și Ioan Gură de Aur; ale Sfinților Atanasie, Chiril și Ioan cel Milostiv, patriarhii Alexandriei, și ale Sfântului Nifon, patriarhul Constantinopolului; ale celor între sfinți Părinții noștri, Nicolae al Mirilor Lichiei și Spiridon al Trimitundei, făcătorii de minuni; Calinic de la Cernica, Iosif cel Nou, Iorest și Sava, Antim Ivireanul, Iosif Mărturisitorul, Ghelasie și Leontie și ale tuturor sfinților ierarhi; ale Sfinților și slăviților mari Mucenici: Gheorghe, purtătorul de biruință, Dimitrie, izvorătorul de mir, Teodor Tiron, Teodor Stratilat și Ioan cel Nou de la Suceava; ale Sfântului sfințit Mucenic Haralambie; ale Sfinților Mucenici Nichita Romanul, Serghie și Vah, Ioan Valahul și Oprea; ale Sfinților Mărturisitori Ioan și Moise; ale Sfinților martiri Brâncoveni: Constantin voievod cu cei patru fii ai săi, Constantin, Ștefan, Radu și Matei, și sfetnicul Ianache; ale Sfintelor Mucenițe Filoteia și Tatiana și ale tuturor sfinților buni biruitori mucenici și

mucenițe; ale Sfinților Voievozi Ștefan cel Mare și Neagoe Basarab; ale Sfinților Cuvioși și de Dumnezeu purtători Părinți ai noștri: Grigorie Decapollitul, Nicodim cel Sfințit, Dimitrie cel Nou, Daniil Sihastrul, Vasile de la Poiana Mărului, Paisie și Ioan Iacob de la Neamț și ale tuturor sfinților cuvioși părinți; ale Sfintelor Cuvioase Maici Parascheva de la Iași și Teodora de la Sihla și ale tuturor sfintelor cuvioase maici; ale Sfinților (N), a căror pomenire săvârșim; ale Sfinților și dreptilor dumnezeiești Părinți Ioachim și Ana și pentru rugăciunile tuturor Sfinților, rugămu-ne, mult-milostive Doamne, auzi-ne pe noi, păcătoșii, care ne rugăm Ție, și ne miluiește pe noi.

Dacă dorește, în locul rugăciunii de mai sus, preotul poate rosti rugăciunea de mai jos, care cuprinde mai mulți sfinți români:

ântuiește, Dumnezeule, poporul Tău și binecuvintează moștenirea Ta; cercetează lumea Ta cu milă și cu îndurări; înalță fruntea dreptslăvitorilor creștini și trimite peste noi milele Tale cele bogate; pentru rugăciunile Preacuratei Stăpânei noastre, de Dumnezeu Născătoarea și pururea Fecioara Maria; cu puterea Cinstitei și de viață făcătoarei Cruci; cu ocrotirile cinstitelor și cereștilor netrupești Puteri; pentru rugăciunile cinstitului și slăvitului Prooroc, Înaintemergătorul și Botezătorul Ioan; ale Sfinților, slăviților și întru

tot lăudaților Apostoli; ale Sfântului Apostol Andrei, cel întâi chemat, ocrotitorul României; ale celor între Sfinți Părinții noștri, mari dascăli ai lumii și Ierarhi: Vasile cel Mare, Grigorie de Dumnezeu Cuvântătorul și Ioan Gură de Aur; ale Sfinților Ierarhi Atanasie, Chiril și Ioan cel Milostiv, patriarhii Alexandriei; ale Sfinților Nifon și Atanasie Patelarie, patriarhii Constantinopolului; ale celor între sfinți Părinții noștri: Nicolae, arhiepiscopul Mirelor Lichiei, Spiridon al Trimitundei și Nectarie de la Eghina, făcătorii de minuni; Bretonion, Teotim și Efrem, episcopii Tomisului; Iri-neu de Sirmium și Niceta de Remesiana; Iachint de la Vicina, Antim Ivireanul și Grigorie Dascălul, mitropoliții Țării Românești; Varlaam, Dosoftei și Teodosie de la Brazi, mitropoliții Moldovei; Iosif cel Nou de la Partoș mitropolitul Banatului; Ghe-lasie de la Râmeț; Ilie Iorest, Sava Brancovici, Simion Ștefan și Andrei Șaguna, mitropoliții Transilvaniei; Petru Movilă, mitropolitul Kievului; Leontie de la Rădăuți, Ioan de la Râșca și Secu și Pahomie de la Gledin, episcopii Romanului; Ca-linic de la Cernica, episcopul Râmnicului și ale tuturor sfinților ierarhi; ale Sfântului Întâi Mucenic și Arhidiacon Ștefan; ale Sfinților și slăviților mari Mucenici: Gheorghe, purtătorul de biruință, Dimitrie, izvorătorul de mir, Teodor Tiron, Teodor Stra-

tilat, Mina și Ioan cel Nou de la Suceava; ale Sfinților sfințiți Mucenici Haralambie și Elefterie; ale Sfinților Mucenici: Epictet și Astion de la Hal-miris; Nichita și Sava de la Buzău; Zotic, Atal, Camasie și Filip de la Niculițel; Emilian, Dasie, Nicandru, Marcian, Iuliu Veteranul, Pasicrat, Valentin și Isihie de la Durostorum; Chiril, Chindeu și Tasie de la Cernavodă; Macrobie, Gordian, Helie, Lucian și Valerian de la Tomis; Anastasia, Claudiu, Castor, Sempronian și Nicostrat de la Sirmium; Donat și Silvan diaconii, Romul preotul și Venust din Cibales; Maxim, Cvintilian și Dadas din Ozovia; Ermil, Stratonice, Montanus preotul și Maxima din Singidunum, Hermes și Lup; Serghie și Vah, Ioan Valahul și Oprea din Săliștea Sibiului; ale Sfinților martiri Brâncoveni: Constantin voievod cu cei patru fii ai săi, Constantin, Ștefan, Radu și Matei, și sfetnicul Ianache; ale Sfinților Mărturisitori Ioan din Galeș, Moise din Sibiel, Atanasie Todoran din Bichigiu, Vasile din Mocod, Grigorie din Zagra, Vasile din Telciu; ale Sfințelor Mucenițe Filoteia de la Curtea de Argeș și Tatiana de la Craiova și ale tuturor sfinților buni biruitori mucenici și mucenițe; ale Sfinților Voievozi Ștefan cel Mare al Moldovei și Neagoe Basarab al Țării Românești; ale Sfinților Cuvioși și de Dumnezeu purtători Părinți ai noștri: Ioan Casian, Gherman și Dionisie Exiguul,

cei din Dobrogea, Dimitrie cel Nou, ocrotitorul Bucureștilor, Grigorie Decapolitul de la Bistrița Vâlcii, Nicodim cel Sfințit de la Tismana, Daniil Sihastrul de la Voroneț, Ioan de la Prislop, Simeon și Amfilohie de la Pângărați, Iosif și Chiriac de la Bisericiani, Rafael și Partenie de la Agapia Veche, Chiriac de la Tazlău, Visarion Sarai și Sofronie de la Alba-Iulia, Antonie de la Iezerul-Vâlcii, Paisie și Ioan Iacob de la Neamț, Vasile de la Poiana Măru-lui, Onufrie de la Vorona, Antipa de la Calapo-dești, Gheorghe de la Cernica și Căldărușani, Iosif de la Văratec, Ioanichie cel Nou de la Muscel, Irodion de la Lainici și ale tuturor sfinților cuvioși părinți; ale Sfintelor Cuvioase Maici Parascheva de la Iași și Teodora de la Sihla și ale tuturor sfin-telor cuvioase maici; ale Sfinților (N), a căror po-menire săvârșim; ale Sfinților și dreptilor dum-nezeiești Părinți Ioachim și Ana și pentru rugăciu-nile tuturor Sfinților, rugămu-ne, mult-milostive Doamne, auzi-ne pe noi, păcătoșii, care ne rugăm Ție, și ne miluiește pe noi.

Strana: Doamne, miluiește (de 12 ori).*

Diaconul:

Încă ne rugăm pentru Preafericitul Părintele nostru (N), Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române [pentru (Înalt)

* Acolo unde sunt două strane, se cântă alternativ.

Preasfințitul (Arhi-) Episcopul (și Mitropolitul) nostru (N) și pentru toți frații noștri cei întru Hristos*.

Strana: Doamne, miluiește (de trei ori).

Încă ne rugăm pentru binecredinciosul popor român de pretutindeni, pentru conducătorii țării noastre, pentru mai-marii orașelor și ai satelor și pentru iubitoarea de Hristos oaste (armată), pentru sănătatea și pentru mântuirea lor.

Strana: Doamne, miluiește (de trei ori).

Încă ne rugăm pentru tot sufletul creștinesc cel necăjit și întristat, care are trebuință de mila și ajutorul lui Dum-nezeu; pentru apărarea țării acesteia și a celor ce viețuiesc în ea; pentru pacea și buna așezare a întregii lumi; pentru buna stare (statornicie) a sfintelor lui Dumnezeu Biserici; pentru mântuirea și ajutorul celor care, cu osârdie și cu frică de Dumnezeu, se ostenesc și slujesc, părinți și frați ai noștri; pentru cei trimiși; pentru cei ce sunt în călătorie; pentru tămăduirea celor ce zac în boli; pentru odihna, ușurarea, iertarea păcatelor și fericita pomenire a tuturor celor care mai înainte s-au mutat, întru dreapta credință, părinți și frați ai noștri dreptslăvitori creștini, care odih-nesc aici și pretutindeni; pentru izbăvirea celor robiți; pentru frații noștri care sunt în slujbe și pentru cei ce slu-jesc și au slujit în sfânt locașul acesta, să zicem.

Strana: Doamne, miluiește (de trei ori).

Încă ne rugăm pentru ca să se păzească sfânt locașul acesta, țara aceasta și toate orașele și satele: de boală, de foamete, de cutremur, de potop, de foc, de sabie, de

* În mănăstiri și schituri, aici se adaugă cererea în care sunt pomeniți starețul (stareța) sau egumenul (egumena) cu obștea monahală, după rânduială.

năvălirea altor neamuri asupra noastră și de războiul cel dintre noi; și pentru ca milostiv, blând și lesne iertător să ne fie nouă bunul și iubitorul de oameni Dumnezeu nostru, să îndepărteze și să împrăstie toată mânia care se pornește asupra noastră, să ne izbăvească pe noi de mustrarea Lui cea dreaptă, care este asupra noastră, și să ne miluiască pe noi.

Strana: Doamne, miluiește (de 40 de ori).

Încă ne rugăm și pentru ca Domnul Dumnezeu să audă glasul rugăciunii noastre, a păcătoșilor, și să ne miluiască pe noi.

Strana: Doamne, miluiește (de trei ori).

[Dacă dorește să pomenească pe cei vii, se adaugă cererea:

Încă ne rugăm pentru mila, viața, pacea, sănătatea, mântuirea, cercetarea, lăsarea și iertarea păcatelor robilor lui Dumnezeu (N) și pentru ca să li se ierte lor toată greșala cea de voie și cea fără de voie.

Strana: Doamne, miluiește (de trei ori).]

Preotul zice:

Auzi-ne pe noi, Dumnezeule, Mântuitorul nostru, nădejdea tuturor marginilor pământului și a celor ce sunt pe mare departe, și, milostive Stăpâne, milostiv fii nouă față de păcatele noastre și ne miluiește pe noi.

Ecfonisul:

Că milostiv și iubitor de oameni Dumnezeu ești și Ție slavă înălțăm, Tatălui și Fiului și Sfântului Duh, acum și pururea și în vecii vecilor.

Strana: Amin.

Preotul:

Pace tuturor.

Strana: Și duhului tău.

Diaconul:

Capetele noastre, Domnului să le plecăm.

Strana: Ție, Doamne.

Și, plecând toți capetele, preotul, descoperindu-și capul, se roagă cu glas tare:

Stăpâne mult-milostive, Doamne Iisuse Hris-toase, Dumnezeu nostru, pentru rugăciunile Preacuratei Stăpânei noastre, de Dumnezeu Născătoarea și pururea Fecioara Maria; cu puterea Cinstitei și de viață făcătoarei Cruci; cu ocrotirile cinstitelor și cereștilor netrupești puteri; pentru rugăciunile cinstitului și slăvitului Prooroc, Înaintemergătorul și Botezătorul Ioan; ale Sfinților, slăviților și întru tot lăudaților Apostoli; ale sfinților și slăviților buni biruitori mucenici; ale sfinților cuvioși și de Dumnezeu purtători Părinți ai noștri; ale Sfinților (N), a căror pomenire săvârșim; ale Sfinților și dreptilor dumnezeiești Părinți Ioachim și Ana și pentru ale tuturor sfinților Tăi, bine-primită fă rugăciunea noastră (**Strana:** Amin); dăruiește iertare greșelilor noastre (**Strana:** Amin); acoperă-ne cu acoperământul aripilor Tale (**Strana:** Amin); depărtează de la noi pe tot vrăjmașul și po-

trivnicul; împacă viața noastră; Doamne, miluiește-ne pe noi și lumea Ta și mântuiește sufletele noastre, ca un bun și iubitor de oameni.

Strana: Amin. Și se încep cântările Stihovnei. Dacă Litia s-a făcut în pronaos (ca la mănăstiri), protosul își acoperă capul și merge împreună cu ceilalți slujitori în mijlocul bisericii, oprindu-se înaintea mesei pe care au fost așezate cinci artose sau pâini (spre răsărit), patru așezate în formă de cruce, iar a cincea deasupra; un vas cu grâu (spre apus), altul, cu puțin vin (în stânga) și altul, cu untdelemn (în dreapta), sfeșnicele așezându-se în partea de răsărit a mesei.

După: Slavă..., Și acum..., de la Stihovnă, se zice:

Acum slobozește pe robul Tău, Stăpâne... Sfinte Dumnezeule... (de trei ori), Slavă..., Și acum..., Preasfântă Treime..., Doamne, miluiește (de trei ori), Slavă..., Și acum..., Tatăl nostru...

Preotul zice ecfonisul:

Că a Ta este împărăția, și puterea, și slava, a Tatălui și a Fiului și a Sfântului Duh, acum și pururea și în vecii vecilor.

Strana: Amin.

Preotul, luând cădelnița, binecuvintează tămâia și, după ce strana a zis Amin, cădește masa (de trei ori) împrejur, pe cele patru laturi, fără a se pleca, iar diaconul, dacă este, merge înainte cu lumânarea aprinsă, stând în fața preotului, de cealaltă parte. După ce cădește a treia oară în partea de nord, preotul trece în fața catapetesmei, cădind icoanele împărătești și de aici continuă, în naos, cădirea mică, rămânând în fața mesei, pe care o cădește, apoi pe diacon, căruia îi dă cădelnița; iar acesta îl cădește pe preot.

Când se cădește masa împrejur, dacă este sâmbătă seara, se cântă de fiecare dată troparul, pe glasul al 5-lea:

Născătoare de Dumnezeu, Fecioară, bucură-te, ceea ce ești plină de har, Marie, Domnul este cu tine. Binecuvântată ești tu între femei și binecuvântat este rodul pântecelui tău, că ai născut pe Mântuitorul sufletelor noastre.

Iar dacă este sărbătoarea unui sfânt cu polieleu, se cântă mai întâi troparul sfântului (de două ori) și apoi Născătoare de Dumnezeu, Fecioară... Când este praznic, se cântă numai troparul praznicului (de trei ori). Apoi preotul, dând cădelnița, ia un artos și însemnează cu el, cruciș, peste celelalte artose. Îl așează apoi la loc, își descoperă capul și zice rugăciunea ce urmează mai jos. Iar când ajunge la cuvintele: Însuți binecuvintează..., atunci, cu mâna dreaptă, binecuvintează cele puse înainte, în chipul crucii, adică pâinea, grâul, vinul și untdelemnul.

Diaconul:

Domnului să ne rugăm.

Strana: Doamne, miluiește.

Preotul:

Doamne Iisuse Hristoase, Dumnezeul nostru, Care ai binecuvântat cele cinci pâini în pustie și ai săturat cu ele cinci mii de bărbați, Însuți binecuvintează și pâinile acestea, grâul, vinul și untdelemnul și le înmulțește în sfânt locașul acesta, în orașul (satul sau mănăstirea) acesta, în țara aceasta și în toată lumea Ta, iar pe credincioșii Tăi robi, care vor gusta din ele, îi sfințește; că Tu ești Cel ce binecuvintezi și sfințești toate, Hristoase Dumnezeul nostru, și Ție slavă înălțăm, împreună și Părintelui Tău Celui fără de început și Preasfântului și Bunului și de viață Făcătorului Tău Duh, acum și pururea și în vecii vecilor.

După aceasta preotul își acoperă capul.

Strana: Amin. **Apoi:** Fie numele Domnului binecuvântat, de acum și până în veac (de trei ori).

Și se cântă: Bogații au sărăcit și au flămânzit; iar cei ce-L caută pe Domnul nu se vor lipsi de tot binele. **Și, după ce se cântă stihul acesta (de trei ori: o dată de preot și diacon, iar la strane de două ori), protosul și ceilalți slujitori vin înaintea Ușilor Împărătești și, stând cu fața spre credincioși,**

Diaconul zice:

Domnului să ne rugăm.

Strana: Doamne, miluiește.

Preotul:

Binecuvântarea Domnului să fie peste voi, cu al Său har și cu a Sa iubire de oameni, totdeauna, acum și pururea și în vecii vecilor.

Strana: Amin.

Dacă se face Priveghere, se continuă cu rânduiala Utreniei, începându-se citirea celor șase psalmi. Dacă slujba Utreniei se săvârșește a doua zi dimineata, atunci preotul face apolisul: Slavă Ție, Hristoase Dumnezeule, nădejdea noastră, slavă Ție. **Strana: Slavă..., Și acum..., Doamne, miluiește (de trei ori). Părinte, binecuvintează.**

Preotul face apolisul (a se vedea paginile 375-383):

Hristos, Adevăratul nostru Dumnezeu, pentru rugăciunile Preacuratei Sale Maici, ale Sfinților slăviților și întru tot lăudaților Apostoli, ale Sfântului (N), (al cărui hram îl poartă biserica), ale Sfântului (N), a cărui pomenire săvârșim, ale Sfinților și dreptilor dumnezeiești Părinți Ioachim și Ana și pentru ale tuturor sfinților, să ne miluiască și să ne mântuiască pe noi, ca un bun și de oameni iubitor.

Strana: Amin. **Preotul:**

Pentru rugăciunile Sfinților Părinților noștri, Doamne Iisuse Hristoase, Dumnezeuul nostru, miluiește-ne pe noi.

Strana: Amin.

Preotul, apoi, miruiește pe credincioși, cărora li se împart artosele tăiate și stropite cu vin.

ÎNVĂȚĂTURĂ:

Se cuvine a ști că:

Pâinile, grâul, vinul și untdelemnul care se folosesc la Litie nu se pot binecuvânta a doua oară. Ele se vor folosi, după cum urmează:

- Pâinile care s-au binecuvântat la Litie se vor tăia în bucăți și se vor împărți credincioșilor prezenți, care pot să le consume, fie în biserică, după slujba Litiei, fie acasă, mai înainte de alte bucate.

- Grâul se va semăna sau se va consuma fiert.

- Vinul se va consuma cu bună cucernicie, fiind binecuvântat.

- Untdelemnul se pune în candela de la tetrapod, unde stă sfânta icoană spre sărutare și din care se miruiește cu el poporul sau se consumă ca aliment binecuvântat.

Nu este îngăduită folosirea pâinii și a vinului binecuvântate la Litie ca Daruri pentru Sfânta Liturghie euharistică.

RÂNDUIALA PAVECERNIȚEI

1. Pavecernița Mică

Preotul dă binecuvântarea din fața Ușilor Împărătești, având epitrahilul pe grumaz:

Binecuvântat este Dumnezeu nostru, totdeauna, acum și pururea și în vecii vecilor.

Strana: Amin. Slavă Ție..., Împărate ceresc..., Sfinte Dumnezeu..., Preasfântă Treime..., Tatăl nostru...

Preotul: Că a Ta este împărăția și puterea și slava, a Tatălui și a Fiului și a Sfântului Duh, acum și pururea și în vecii vecilor.

Strana: Amin. Doamne miluiește (de 12 ori), Slavă..., Și acum..., Veniți să ne închinăm... **Preotul** face trei închinăciuni înaintea Ușilor Împărătești, apoi intră în Sfântul Altar pe ușa de miazăzi.

La strană se citește Pavecernița Mică, iar după rugăciunea Tatăl nostru... **preotul va rosti ecfonisul:** Că a Ta este împărăția... La

cuvintele: Întru numele Domnului, binecuvintează, părinte!, **preotul va rosti ecfonisul:** Pentru rugăciunile Sfinților Părinților noștri, Doamne Iisuse Hristoase, Dumnezeu nostru, miluiește-ne pe noi!

În Postul Mare, dacă este o zi în care se fac metanii, se zice, în locul ecfonisului de mai sus, acesta: Dumnezeu, milostivește-te spre noi..., apoi se zice rugăciunea Sfântului Efrem Sirul, cu metanii (a se vedea mai jos, la Pavecernița Mare).

Apoi, la strană se citesc rugăciunile: Nepătată, neîntinată..., Și ne dă nouă, Stăpâne... și Troparele de umilință. La sfârșitul acestora preotul rostește ectenia întreită specială (dacă s-a zis rugăciunea Sfântului Efrem Sirul, nu se mai pune ectenia, ci se face îndată otpustul: Slavă Ție...).

Preotul, în fața Ușilor Împărătești, cu fața către răsărit, zice ectenia:

Miluiește-ne pe noi, Dumnezeu, după mare mila Ta, rugămu-ne Ție, auzi-ne și ne miluiește.

Strana: Doamne, miluiește (de 3 ori).

Preotul: Încă ne rugăm pentru ca să se păzească sfânt locașul acesta, țara aceasta și toate orașele și satele: de boală, de foamete, de cutremur, de potop, de foc, de sabie, de năvălirea altor neamuri asupra noastră și de războiul cel dintre noi și pentru ca milostiv, blând și lesne iertător să fie nouă bunul și iubitorul de oameni Dumnezeu nostru, să îndepărteze și să împrăstie toată mânia care se pornește asupra noastră, să ne izbăvească pe noi de musttrarea Lui cea dreaptă, care este asupra noastră, și să ne miluiască pe noi.

Strana: Doamne, miluiește (de 40 de ori).

Preotul: Auzi-ne pe noi, Dumnezeu, Mântuitorul nostru, nădejdea tuturor marginilor pământului și a celor ce

sunt pe mare departe și, milostive Stăpâne, milostiv fii nouă față de păcatele noastre și ne miluiește pe noi. **Că milostiv și iubitor de oameni Dumnezeu ești și Ție slavă înălțăm, Tatălui și Fiului și Sfântului Duh, acum și pururea și în vecii vecilor.**

Strana: Amin.

Preotul: Slavă Ție, Hristoase Dumnezeule, nădejdea noastră, slavă Ție.

Strana: Slavă..., Și acum..., Doamne, miluiește (de 3 ori), Părinte, binecuvintează! **Iar preotul, întorcându-se cu fața către credincioși, zice otpustul cel mic:**

Hristos, Adevăratul nostru Dumnezeu, pentru rugăciunile Preacuratei Sale Maici, ale preacuvioșilor și de Dumnezeu purtătorilor noștri Părinți și pentru ale tuturor sfinților, să ne miluiască și să ne mântuiască pe noi, ca un bun și de oameni iubitor.

Strana: Amin.

După aceea, se pleacă spre străni și își cere obișnuita iertare, zicând: Binecuvântați și mă iertați pe mine, păcătosul! **Apoi îi binecuvântează pe cei de față, zicând: Dumnezeu să vă ierte și să vă miluiască. Apoi, preotul se întoarce către răsărit și zice ectenia aceasta:**

Să ne rugăm pentru pacea lumii... (a se vedea la sfârșitul Miezonopticii, pagina 74)

2. Pavcernița Mare

Preotul dă binecuvântarea din fața Ușilor Împărătești, precum s-a arătat mai sus, la Pavcernița Mică. De fiecare dată, după rugăciunea Tatăl nostru... preotul va rosti ecfonisul: Că a Ta este împărăția..., iar la cuvintele: Întru numele Domnului, binecuvin-

tează, părinte!, **preotul va rosti, la primele două stări ale Pavcerniței Mari, ecfonisul:**

Pentru rugăciunile Sfinților Părinților noștri, Doamne Iisuse Hristoase, Dumnezeul nostru, miluiește-ne pe noi! La starea a treia a Pavcerniței, la cuvintele: Întru numele Domnului, binecuvintează, părinte!, preotul, ieșind înaintea Ușilor Împărătești, va zice ecfonisul:

Dumnezeule, milostivește-te spre noi și ne binecuvintează, luminează fața Ta spre noi și ne miluiește! Apoi va zice Rugăciunea Sfântului Efrem Sirul, în trei stări, cu trei metanii mari:

Doamne și Stăpânul vieții mele, duhul trândăviei, al grijii de multe, al iubirii de stăpânie și al grăirii în deșert, nu mi-l da mie (o metanie).

Iar duhul curăției, al gândului smerit, al răbdării și al dragostei, dăruiește-l mie, slugii Tale (o metanie).

Așa, Doamne, Împărate, dăruiește-mi ca să-mi văd greșelile mele și să nu osândesc pe fratele meu, că binecuvântat ești în vecii vecilor. Amin (o metanie).

Și, după rugăciunea aceasta, se zic aceste patru stihuri, iarăși în trei stări, cu 12 închinăciuni:

Dumnezeule, milostiv fii mie, păcătosului (o închinăciune).

Dumnezeule, curățește-mă pe mine păcătosul (o închinăciune).

Cel ce m-ai zidit, Dumnezeule, mântuiește-mă (o închinăciune).

Fără de număr am greșit, Doamne, iartă-mă (o închinăciune).

Apoi, iarăși rugăciunea Sfântului Efrem Sirul toată, cu o metanie mare la sfârșit: Doamne și Stăpânul vieții mele...

Preotul intră din nou în Sfântul Altar. La strană se zice: Sfinte Dumnezeule..., Preasfântă Treime..., Tatăl nostru...

Preotul: Că a Ta este împărăția...

Strana: Amin. **Apoi se citesc rugăciunile:** Nepătată, neîntinată..., Și ne dă nouă, Stăpâne..., Preaslăvită pururea Fecioară..., Nădejdea mea este Tatăl..., Toată nădejdea mea...

În prima săptămână a Postului Mare, după rugăciunile amintite, preotul, purtând felon, deschide Ușile Împărătești și zice:

Și pentru ca să ne învrednicim noi a asculta Sfânta Evanghelie, pe Domnul Dumnezeuul nostru să-L rugăm.

Strana: Doamne miluiește (de 3 ori).

Preotul: Înțelepciune! Drepti! Să ascultăm Sfânta Evanghelie! Pace tuturor!

Strana: Și duhului tău.

Preotul: Din Sfânta Evanghelie...citire.

Preotul citește Evanghelia rânduie.

Apoi așează Evanghelia pe Sfânta Masă și urmează cele de mai jos, cu diferența că va purta felonul și va intra pe Ușile Împărătești, pe care le va închide la sfârșit.

Preotul iese pe solee și spune: Slavă Ție, Hristoase Dumnezeuule, nădejdea noastră, slavă Ție.

Strana: Slavă..., Și acum..., Doamne, miluiește (de 3 ori), Părinte, binecuvintează! Iar preotul îngenunchează cu fața spre credincioși apoi, descoperindu-și capul, rostește rugăciunea:

Stăpâne Mult-Milostive, Doamne Iisuse Hristoase... (caută la sfârșitul Litiei, pagina 61).

După aceea, ridicându-se, se pleacă spre străni și își cere obișnuita iertare, zicând: Binecuvântați și mă iertați pe mine, păcătosul! **Apoi îi binecuvintează pe cei de față, zicând:** Dumnezeu să vă ierte și să vă miluiască. **Preotul se întoarce către răsărit și zice ectenia aceasta:**

Să ne rugăm pentru pacea lumii... (a se vedea la sfârșitul Miezonopticii, pagina 74)

MIEZONOPTICA

1. Miezonoptica de duminică

Miezonoptica se face după rânduiala din Ceaslov. Venind, deci, preotul în biserică, se închină, intră în Sfântul Altar și sărută Sfânta Masă, urmând în toate acestea rânduiala însemnată mai înainte, la Ceasul al nouălea. Punând apoi epitrahilul, iese din Altar pe ușa din spre miazănoapte, dvera fiind închisă, și, stând în fața Ușilor Împărătești, se închină o dată și face începutul, zicând:

Binecuvântat este Dumnezeuul nostru, totdeauna, acum și pururea și în vecii vecilor.

Citețul: Amin. Slavă Ție, Dumnezeuul nostru, slavă Ție!

Împărate ceresc, Mângâietorule..., Sfinte Dumnezeuule... (de trei ori), Slavă..., Și acum..., Preasfântă Treime..., Doamne, miluiește (de trei ori), Slavă..., Și acum..., Tatăl nostru...

Preotul zice ecfonisul:

Că a Ta este împărăția, și puterea, și slava, a Tatălui și a Fiului și a Sfântului Duh, acum și pururea și în vecii vecilor.

Citețul: Amin. Doamne, miluiește (de 12 ori). Slavă... Și acum... Veniți să ne închinăm... **Preotul face trei închinăciuni și intră în Sfântul Altar. La strană se citește Psalmul 50 și Canonul treimic. Se cântă Troparele treimice, apoi se zice:** Sfinte Dumnezeule..., Preasfântă Treime..., Tatăl nostru...

Preotul: Că a Ta este împărăția...

Citețul: Amin. **Ipacoi al glasului,** Doamne miluiește (de 40 de ori), Ceea ce ești mai cinstită..., Întru numele Domnului binecuvintează, părinte!

Iar preotul zice:

Dumnezeule, milostivește-Te spre noi și ne binecuvintează, luminează fața Ta peste noi și ne miluiește.

Luându-și apoi Liturghierul, preotul iese pe ușa dinspre miazănoapte și, venind în fața Ușilor Împărătești, citește cu voce tare:

Rugăciunea lui Marcu Monahul

Intru tot puternică și de viață făcătoare și începătoare de lumină, Preasfântă Treime, Care, pentru bunătate, toată făptura lumii și pe cea mai presus de lume dintru neființă ai adus-o și cu purtarea de grijă o și stăpânești; Care, după alte nespuse binefaceri ale Tale față de neamul omenesc, pentru neputința trupească, ne-ai dăruit nouă pocăință până în clipa morții; nu ne lăsa pe

noi, ticăloșii, să murim în faptele noastre cele rele, nici pe începătorul răutății și pizmuitorul și pierzătorul să-și rădă de noi. Că știi, Îndurate, câtă pizmuire și vrajbă are asupra noastră și câtă este și pătimirea și slăbiciunea și nepurtarea noastră de grijă. Ci, Te rugăm, nu ne lipsi de bunătățile Tale pe noi, care Te mâniem în toată ziua și în tot ceasul, prin călcarea cinstitelor și de viață făcătoarelor Tale porunci. Și toate greșelile noastre, pe care le-am făcut în toată viața noastră, până în ceasul de acum, cu cuvântul, cu fapta sau cu gândul, iartă-ni-le nouă. Și ne învrednicește ca cealaltă vreme a vieții noastre să o săvârșim întru pocăință și umilință și întru paza sfintelor Tale porunci. Și, cu orice fel de dezmierdare înșelându-ne, în multe chipuri am greșit și, cu urâte pofte nefolositoare și vătămătoare amăgindu-ne, ne-am purtat; sau, cu mânie și cu iuțeală dobitocește pornindu-ne, am mâhnit pe vreun frate al nostru sau cu limbă slobodă și neînfrânată în tari curse ne-am prins; sau cu vreunul din simțurile noastre sau cu toate, de voie sau fără de voie, cu știință sau cu neștiință, din întărâtare sau din deprindere, nebunește am alunecat; sau cu gânduri viclene și cu ușurință deșartă ne-am întinat; sau cu orice chip de greșală am păcătuit, din aducere aminte și din obiceiul cel rău și cumplit; iartă-ne nouă, întru tot îndurate,

preabunule și mult-milostive. Și ne dăruiește, Bunule, deșteptare și putere, ca să facem voia Ta cu bună plăcere, în chip desăvârșit; ca, din răutatea cea din noapte și întunecată, cu vederea luminii, prin pocăință, să ne schimbăm și în lumină cu bună-cuviință să umblăm și, curați față de iubirea Ta de oameni arătându-ne noi, nevrednicii, să Te lăudăm și să Te slăvim, în vecii vecilor.

Strana: Amin.

Sfârșind rugăciunea, preotul se întoarce cu fața spre credincioși și zice: Slavă Ție, Hristoase, Dumnezeu, nădejdea noastră, slavă Ție!

Apoi, face otpustul cel mic:

Cel ce a înviat din morți, Hristos, Adevăratul nostru Dumnezeu, pentru rugăciunile Preacuratei Sale Maici, ale Sfinților, slăviților și întru tot lăudaților Apostoli și pentru ale tuturor sfinților, să ne miluiască și să ne mântuiască pe noi, ca un bun și de oameni iubitor.

Strana: Amin.

Se pleacă apoi către strane, cerându-și obișnuita iertare și, întorcându-se din nou cu fața spre răsărit, zice:

Să ne rugăm pentru pacea lumii.

Strana: Doamne, miluiește.

Pentru buna sporire și întărire a dreptslăvitorilor creștini.

Pentru Preafericitul Părintele nostru (N), Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române [pentru (Înalt-) Preasfințitul

(Arhi-) Episcopul (și Mitropolitul) nostru (N)] și pentru toți frații noștri cei întru Hristos*.

Pentru binecredinciosul popor român de pretutindeni, pentru conducătorii țării noastre, pentru mai marii orașelor și ai satelor și iubitoarea de Hristos oaste (armată).

Pentru cei ce ne urăsc și pentru cei ce ne iubesc pe noi.

Pentru cei ce ne miluiesc și ne ajută nouă.

Pentru cei care ne-au cerut nouă, nevrednicilor, să ne rugăm pentru dânșii.

Pentru izbăvirea celor robiți.

Pentru părinții și frații noștri care sunt departe.

Pentru cei ce călătoresc pe uscat, pe ape și prin aer.

Pentru cei ce zac în boli și neputințe.

Să ne rugăm și pentru îmbelșugarea roadelor pământului.

Și pentru toți creștinii ortodocși.

Pentru ctitorii acestui sfânt locaș.

Pentru părinții și învățătorii noștri.

Pentru toți cei mai înainte adormiți părinți și frați ai noștri, dreptslăvitori creștini, care odihnesc aici și pretutindeni. Să zicem și pentru aceștia.

Strana: Doamne, miluiește (de trei ori).

Pentru rugăciunile Sfinților Părinților noștri, Doamne Iisuse Hristoase, Dumnezeuul nostru, miluiește-ne pe noi.

* În mănăstiri și schituri, aici se adaugă cererea în care sunt pomeniți starețul (stareța) sau egumenul (egumena) cu obștea monahală, după rândulială.

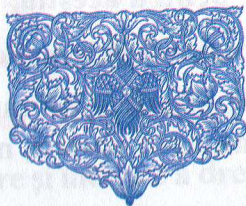
Strana. Amin.

Făcând apoi o închinăciune, preotul intră în Sfântul Altar, pe ușa dinspre miazăzi, pentru a începe slujba Utreniei.

2. Miezonoptica zilelor de rând și cea de sâmbătă

Preotul dă binecuvântare din fața Ușilor Împărătești, precum s-a arătat mai sus, la Miezonoptica de duminică. De fiecare dată când la strană se rostește Tatăl nostru..., preotul va rosti ecfonisul: Că a Ta este Împărăția..., iar când la strană se rostește: Întru numele Domnului binecuvintează părinte! preotul va rosti: Dumnezeuule, milostivește-te spre noi... (în Postul Mare - în afară de sâmbătă - după acest ecfonis se va rosti rugăciunea Sfântului Efrem Sirul, precum s-a arătat la Pavcernița Mare, pagina 69). La sfârșit, după troparele de umilință, preotul va rosti ectenia: Miluiește-ne pe noi..., Încă ne rugăm pentru ca să se păzească... (dacă s-a rostit rugăciunea Sfântului Efrem Sirul, troparele de umilință și ectenia nu se mai pun, ci se face îndată otpustul), apoi otpustul, obișnuita iertare (precum s-a arătat la Pavcernița Mică, pagina 67), și ectenia de obște: Să ne rugăm pentru pacea lumii... (vezi mai sus, la Miezonoptica de duminică, pagina 74).

Se cuvine iarăși a ști că, la slujba cu Priveghere de noapte, nu se săvârșește Miezonoptica, ci, îndată după Vecernie și Litie, se începe Utrenia.

UTRENIA DIN ZILELE DE DUMINICĂ ȘI DE SĂRBĂTORI*

Preotul, din fața Sfintei Mese, cu epitrahilul pe grumaz, deschide dvera și, cădind, zice:

Binecuvântat este Dumnezeu nostru, totdeauna, acum și pururea și în vecii vecilor.

Strana: Amin. Împărate ceresc..., Sfinte Dumnezeuule..., Prea-sfântă Treime..., Tatăl nostru..., Doamne, miluiește (de 12 ori). Slavă..., Și acum...**, Veniți să ne închinăm... (de trei ori) și psalmii 19 (Să te audă Domnul...) și 20 (Doamne, întru puterea Ta...); în acest

* La deniile din Săptămâna Sfintelor Pătimiri, în Duminica Sfintei Învieri, precum și în zilele Săptămânii Luminate, slujba Utreniei urmează rânduiala arătată în *Tipicul bisericesc*, în *Triod* și în *Penticostar*. Ecfonisele ce se zic în Sfânta și Marea Vineri (Joi seara) după ectenia mică, înaintea Evangheliilor Sfintelor Pătimiri, precum și cele ce se zic după fiecare cântare a Canonului, în Duminica luminată a Paștilor, se află așezate mai departe în *Liturgier* și anume, după *Otpustul zilelor de peste săptămână* (pagina 384-388).

** Dacă nu s-a făcut înainte Miezonoptica se începe Utrenia cu Împărate ceresc... Dacă suntem în zilele de rând ale Postului Mare și s-a făcut Miezonoptica, începem cu Sfinte Dumnezeuule... iar dacă ne aflăm în afara Postului Mare și s-a făcut Miezonoptica, începem cu Veniți să ne închinăm...

timp, preotul face cădere mare. După psalmi, se zice: Slavă..., Și acum..., Sfinte Dumnezeule..., Preasfântă Treime..., Tatăl nostru... Strana trebuie să aibă grijă să nu termine citirea până ce preotul nu s-a înapoiat cu căderea în mijlocul bisericii, unde, stând cu fața spre răsărit, zice ecfonisul: Că a Ta este împărăția..., cădind de trei ori spre răsărit, când zice: ... a Tatălui și a Fiului și a Sfântului Duh. Preotul continuă căderea în Sfântul Altar și așteaptă înaintea Sfintei Mese până ce se citesc la strană cele trei tropare. Iar când aude sfârșitul celui de al treilea tropar: ...ceea ce ești una binecuvântată, preotul zice ectenia (cădind de câte trei ori înaintea Sfintei Mese, la fiecare cerere, afară de ecfonis):

Miluieste-ne pe noi, Dumnezeule, după mare mila Ta, rugămu-ne Ție, auzi-ne și ne miluieste.

Strana: Doamne, miluieste (de trei ori).

Încă ne rugăm pentru Preafericitul Părintele nostru (N), Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române [pentru (Înalt) Preasfințitul (Arhi-) Episcopul (și Mitropolitul) nostru (N)], pentru sănătatea și mântuirea lui*.

Încă ne rugăm pentru binecredinciosul popor român de pretutindeni, pentru conducătorii țării noastre, pentru maimarii orașelor și ai satelor și pentru iubitoarea de Hristos oaste (armată), pentru sănătatea și pentru mântuirea lor.

Încă ne rugăm pentru toți frații noștri și pentru toți cucernicii și dreptslăvitorii creștini, pentru sănătatea și mântuirea lor.

Ecfonisul:

Că milostiv și iubitor de oameni Dumnezeu ești și Ție slavă înălțăm, Tatălui și Fiului și Sfântului Duh, acum și pururea și în vecii vecilor.

* În mănăstiri și schituri, aici se adaugă cererea în care sunt pomeniți starețul (stareța) sau egumenul (egumena) cu obștea monahală, după rânduială.

Strana: Amin. Întru numele Domnului, binecuvintează, părinte.

Iar preotul, cu glas mai înalt și cădind de trei ori cruciș în fața Sfintei Mese, zice:

Slavă Sfintei și Celei de o ființă și de viață făcătoarei și nedespărțitei Treimi, totdeauna, acum și pururea și în vecii vecilor.

Strana: Amin.

Apoi: Slavă întru cei de sus lui Dumnezeu și pe pământ pace, între oameni bunăvoire (de trei ori) și Doamne, buzele mele vei deschide și gura mea va vesti lauda Ta (de două ori).

SE CUVINE A ȘTI CĂ, atunci când este slujbă cu Priveghere de noapte, această parte de la începutul Utreniei nu se zice, ci cel mai mare dintre frați zice îndată: Amin. Slavă întru cei de sus... (de trei ori), Doamne, buzele mele... (de două ori), așa precum s-a arătat mai înainte.

De asemenea, în perioada de la Duminica Tomei până la Înălțarea Domnului, această parte se omite, începându-se astfel: după binecuvântarea Slavă Sfintei și celei de o ființă..., rostită de preot, se cântă Hristos a înviat..., de trei ori, timp în care se face căderea.

După aceea, se citesc la strană cei șase psalmi, cu toată umilinta și cu frică de Dumnezeu.

În acest timp preotul, stând în Altar, își descoperă capul și începe să citească rugăciunile Utreniei, iar când aude: Slavă..., Și acum..., Aliluia (de trei ori), de la sfârșitul celui de-al treilea psalm, iese din Sfântul Altar pe ușa dinspre miazănoapte și, venind înaintea Ușilor Împărătești, face o închinăciune și continuă rugăciunile până la sfârșit, cu capul descoperit.

Rugăciunea întâi

ulțumim Ție, Doamne, Dumnezeul nostru, Care ne-ai ridicat pe noi din așternuturile noastre și ai pus cuvânt de laudă în gura noastră, ca să ne închinăm și să chemăm numele

Tău cel sfânt; și ne rugăm îndurărilor Tale, pe care pururea le ai pentru viața noastră: Trimite și acum ajutorul Tău peste cei care stau înaintea feței slavei Tale celei sfinte și nădăjduiesc în mila Ta cea multă. Și le dă lor, întotdeauna, cu frică și cu dragoste să slujească, laude să aducă, să cânte și să se închine bunătății Tale celei negrăite. Că Ție se cuvine toată slava, cinstea și închinăciunea, Tatălui și Fiului și Sfântului Duh, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

Rugăciunea a doua

In noapte mânecă duhul nostru către Tine, Dumnezeu nostru, pentru că luminează sunt poruncile Tale pe pământ; înțelepțește-ne să săvârșim dreptate și sfințenie întru frica Ta; că pe Tine Te slăvim, Cel ce ești cu adevărat Dumnezeu nostru. Pleacă urechea Ta și ne auzi pe noi; pomește, Doamne, pe cei ce sunt aici și se roagă împreună cu noi, pe fiecare după numele său, și-i mântuiește pe ei, cu puterea Ta. Binecuvintează poporul Tău și sfințește moștenirea Ta. Pace lumii Tale dăruiește, bisericilor Tale, preoților, cârmuitorilor noștri și la tot poporul Tău. Că s-a binecuvântat și s-a preaslăvit preacinstul și de mare cuviință numele Tău, al Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

Rugăciunea a treia

In noapte mânecă duhul nostru către Tine, Dumnezeu, pentru că luminează sunt poruncile Tale; învață-ne pe noi, Dumnezeu, dreptatea Ta, poruncile Tale și îndreptările Tale; luminează ochii gândurilor noastre, ca nu cumva să adormim în păcate, spre moarte; risipește orice negură de la inimile noastre; dăruiește-ne Soarele dreptății și păzește fără de ispită viața noastră, cu pecetea Sfântului Tău Duh; îndreptează pașii noștri în calea păcii, dă-ne dimineța și ziua aceasta întru bucurie, ca să-Ți înălțăm rugăciuni de dimineată. Că a Ta este stăpânirea și a Ta este împărăția, și puterea, și slava, a Tatălui și a Fiului și a Sfântului Duh, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

Rugăciunea a patra

Stăpâne Dumnezeu, Cel sfânt și necuprins, Care ai zis să strălucească lumină din întuneric, Cel ce ne-ai odihnit pe noi în somnul de noapte și ne-ai ridicat spre doxologia și ruga bunătății Tale, înduplecându-Te de însăși milostivirea Ta; primește-ne și acum pe noi, care ne închinăm Ție și după putere îți mulțumim, și ne împlinește toate cererile spre mântuire. Arată-ne fii ai luminii și ai zilei și moștenitori ai bunătăților

Tale celor veșnice. Adu-Ți aminte, Doamne, după mulțimea îndurărilor Tale, și de tot poporul Tău, de cei ce sunt aici și se roagă împreună cu noi și de toți frații noștri, care sunt pe uscat, pe mare, în aer și în tot locul stăpânirii Tale, și care au trebuință de iubirea Ta de oameni și de ajutorul Tău, și dăruiește tuturor mila Ta cea mare. Ca totdeauna fiind mântuiți cu sufletul și cu trupul, cu îndrăzneală să slăvim numele Tău cel minunat și binecuvântat, al Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

Rugăciunea a cincea

Vistierul bunătăților, Izvorule nesecat, Părinte Sfinte, Făcătorule de minuni, Atotputernice și Atotțiitorule, toți ne închinăm și ne rugăm Ție, chemând milele și îndurărilor Tale, spre ajutorul și ocrotirea smereniei noastre. Adu-Ți aminte, Doamne, de robii Tăi; primește rugăciunile noastre cele de dimineață, ale tuturor, ca tă-măia înaintea Ta și să nu ne îndepărtezi pe nici-unul dintre noi de la Tine, ci ne păzește pe toți cu îndurărilor Tale. Adu-Ți aminte, Doamne, de cei ce priveghează și cântă spre slava Ta și a Unuia-Născut Fiului Tău și Dumnezeuului nostru și a Sfântului Tău Duh; fii lor ajutător și ocrotitor; primește

rugăciunile lor în cel mai presus de ceruri și duhovnicescul Tău jertfelnic. Că tu ești Dumnezeuul nostru și Ție slavă înălțăm, Tatălui și Fiului și Sfântului Duh, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

Rugăciunea a șasea

ulțumim Ție, Doamne, Dumnezeuul mântuirii noastre, că toate le faci spre binele vieții noastre, pentru ca totdeauna să privim la Tine, Mântuitorul și Binefăcătorul sufletelor noastre. Că ne-ai odihnit pe noi în cursul nopții trecute și ne-ai sculat din așternuturile noastre și ne-ai ridicat spre a ne închina cinstului Tău nume. Pentru aceasta, ne rugăm Ție, Doamne: Dă-ne har și putere, ca să ne învrednicim a cânta Ție cu înțelegere și a Te ruga neîncetat, lucrând cu frică și cu cutremur la a noastră mântuire, cu ocrotirea Hristosului Tău. Adu-Ți aminte, Doamne, și de cei ce strigă către Tine noaptea; auzi-i pe dâșii, miluiește-i și zdrobește sub picioarele lor pe nevăzuții și luptătorii vrăjmași. Că Tu ești împăratul păcii și Mântuitorul sufletelor noastre și Ție slavă înălțăm, Tatălui și Fiului și Sfântului Duh, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

Rugăciunea a șaptea

Dumnezeule și Părinte al Domnului nostru Iisus Hristos, Care ne-ai ridicat pe noi din așternuturile noastre și ne-ai adunat laolaltă, în ceasul rugăciunii, dă-ne har întru deschiderea gurii noastre și primește ale noastre mulțumiri, după putere; învață-ne îndreptările Tale, căci a ne ruga precum se cuvine nu știm, de nu ne vei îndruma Tu, Doamne, cu Duhul Tău cel Sfânt. Pentru aceasta ne rugăm Ție: Orice am greșit până în ceasul de acum, cu cuvântul, cu fapta sau cu gândul, de voie sau fără de voie, dezleagă, lasă, iartă; că, de vei căuta la fărădelegi, Doamne, Doamne, cine va putea răbda? Că la Tine este izbăvirea; Tu singur ești sfânt, ajutător și păzitor puternic al vieții noastre și Ție totdeauna cântăm. Fie stăpânirea împărăției Tale binecuvântată și preaslăvită, a Tatălui și a Fiului și a Sfântului Duh, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

Rugăciunea a opta

Doamne, Dumnezeul nostru, Care ai depărtat de la noi trândăvia somnului și ne-ai chemat cu chemare sfântă, ca și noaptea să ridicăm mâinile noastre și să ne mărturisim Ție după ju-

decățile dreptății Tale; primește rugăciunile noastre, cererile, mărturisirile și slujbele de noapte și ne dăruiește, Dumnezeule, credință neînfruntată, nădejde tare și dragoste nefățarnică. Binecuvintează intrările și ieșirile noastre, faptele, lucrurile, cuvintele, gândurile, și ne dă nouă să ajungem la începutul zilei, lăudând, cântând și binecuvântând bunătatea milostivirii Tale celei negrăite. Că s-a binecuvântat preasfânt numele Tău și s-a preaslăvit împărăția Ta, a Tatălui și a Fiului și a Sfântului Duh acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

Rugăciunea a noua

Dă trălucește în inimile noastre, Iubitorule de oameni, Stăpâne, lumina cea curată a cunoașterii Dumnezeirii Tale și deschide ochii gândului nostru spre înțelegerea evanghelicelor Tale propovăduiri. Pune în noi și frica fericitelor Tale porunci, ca, toate poftele trupului călcând, să viețuim duhovnicește, cugetând și făcând toate cele ce sunt spre bună plăcerea Ta. Că Tu ești sfințirea noastră și Ție slavă înălțăm, Tatălui și Fiului și Sfântului Duh, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

Rugăciunea a zecea

Doamne, Dumnezeu nostru, Cel ce prin pocăință ai dăruit iertare oamenilor și ne-ai arătat chip de recunoaștere a păcatelor și de mărturisire, spre iertare, pocăința proorocului David; Însuți, Stăpâne, pe noi, cei căzuți în multe și mari păcate, miluiește-ne după mare mila Ta și, după mulțimea îndurărilor Tale, șterge fărădelegile noastre; că Ție am greșit, Doamne, Cel ce cunoști și cele nearătate și cele ascunse ale inimii oamenilor și Care singur ai putere a ierta păcatele. Inimă curată zidind întru noi și cu duh stăpânitor întărindu-ne și bucuria mântuirii Tale arătându-ne, nu ne lepăda de la fața Ta, ci binevoiește, ca un bun și iubitor de oameni, până la suflarea noastră cea mai de pe urmă, să-Ți aducem jertfa dreptății și prinos în sfintele Tale altare. Cu mila și cu îndurărilor și cu iubirea de oameni ale Unuia-Născut Fiului Tău, cu Care ești binecuvântat, împreună cu Preasfântul și Bunul și de viață Făcătorul Tău Duh, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

Rugăciunea a unsprezecea

Dumnezeule, Dumnezeu nostru, Cel ce cu vrea Ta ai așezat Puterile înțeleghătoare și cuvântătoare, Ție ne rugăm și cu umilință cădem înaintea Ta: Primește doxologia noastră, cea

după putere, împreună cu a tuturor fapturilor Tale, și ne răsplătește cu darurile cele bogate ale bunătății Tale; că înaintea Ta se pleacă tot genunchiul, al celor cerești și al celor pământești și al celor de dedesubt, și toată suflarea și făptura laudă slava Ta cea neajunsă, că Tu singur ești Dumnezeu Adevărat și Mult-milostiv. Că pe Tine Te laudă toate puterile cerești și Ție slavă înălțăm, Tatălui și Fiului și Sfântului Duh, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

Rugăciunea a douăsprezecea

Lăudăm, cântăm, binecuvântăm și mulțumim Ție, Dumnezeu părinților noștri, că ai făcut să treacă umbra nopții și ne-ai arătat iarăși lumina zilei. Și rugăm bunătatea Ta: Curățește păcatele noastre și primește rugăciunea noastră întru mare milostivirea Ta. Că la Tine scăpăm, Dumnezeule cel Milostiv și Atotputernic. Strălucește în inimile noastre Soarele cel adevărat al dreptății Tale; luminează mintea noastră și simțurile toate ni le păzește, ca, umblând în lumina zilei cu bună-cuviință, pe calea poruncilor Tale, să ajungem la viața cea de veci - că la Tine este izvorul vieții - și să ne învrednicim a fi întru desfătarea luminii Tale celei neapropiate. Că Tu ești Dumnezeu nostru și Ție slavă înălțăm, Tatălui și

Fiului și Sfântului Duh, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

Sfârșind de citit rugăciunile, preotul își acoperă capul și așteaptă până ce se termină la strană citirea psalmilor. Apoi, dacă nu este diacon, preotul zice ectenia mare; iar dacă este diacon, la sfârșitul psalmilor, acesta iese din Sfântul Altar pe ușa dinspre miazănoapte, vine în stânga preotului și, când citețul rostește: Slavă... Și acum..., după psalmi, amândoi se închină de trei ori, în fața Ușilor Împărătești și apoi se înclină, fără închinăciune, unul către altul. Preotul intră în Sfântul Altar pe ușa dinspre miazăzi, iar diaconul merge în mijlocul naosului, sub policandru, face o închinăciune și rostește ectenia mare:

Cu pace (în pace), Domnului să ne rugăm.

Strana: Doamne, miluiește.

Pentru pacea de sus și pentru mântuirea sufletelor noastre, Domnului să ne rugăm.

Pentru pacea a toată lumea, pentru buna stare (statornicia) a sfintelor lui Dumnezeu Biserici și pentru unirea tuturor, Domnului să ne rugăm.

Pentru sfântă biserica aceasta și pentru cei ce cu credință, cu evlavie și cu frică de Dumnezeu intră într-însa, Domnului să ne rugăm.

Pentru Preafericitul Părintele nostru (N), Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române [pentru: (Înalt) Preasfințitul (Arhi-) Episcopul (și Mitropolitul) nostru (N)], pentru cinstita preoțime și cea întru Hristos diaconime, pentru tot clerul și poporul, Domnului să ne rugăm*.

* În mănăstiri și schituri, aici se adaugă cererea în care sunt pomeniți starețul (stareța) sau egumenul (egumena) cu obștea monahală, după rânduiială.

Pentru binecredinciosul popor român de pretutindeni, pentru conducătorii țării noastre, pentru mai marii orașelor și ai satelor și iubitoarea de Hristos oaste (armată), Domnului să ne rugăm.

Pentru sfânt locașul acesta, țara aceasta, pentru toate orașele și satele și pentru cei ce cu credință locuiesc într-însele, Domnului să ne rugăm.

Pentru buna întocmire a văzduhului, pentru îmbelșugarea roadelor pământului și pentru vremuri pașnice, Domnului să ne rugăm.

Pentru cei ce călătoresc pe uscat, pe ape și prin aer, pentru cei bolnavi, pentru cei ce se ostenesc, pentru cei robiți și pentru mântuirea lor, Domnului să ne rugăm.

(Aici se pot pune cereri pentru diferite trebuințe, care sunt tipărite la sfârșitul cărții acesteia, paginile 433-482).

Pentru ca să fim izbăviți noi de tot necazul, mânia, primejdia și nevoia, Domnului să ne rugăm.

Apără, mântuiește, miluiește și ne păzește pe noi, Dumnezeule, cu harul Tău.

Pe Preasfânta, curata, preabinecuvântata, slăvita Stăpâna noastră, de Dumnezeu Născătoarea și pururea Fecioara Maria, cu toți sfinții să o pomenim.

Strana: Preasfântă Născătoare ...

Pe noi înșine și unii pe alții și toată viața noastră lui Hristos Dumnezeu să o dăm.

Strana: Ție, Doamne.

Preotul rostește ecfonisul:

Că Ție se cuvine toată slava, cinstea și închinăciunea, Tatălui și Fiului și Sfântului Duh, acum și pururea și în vecii vecilor.

Strana: Amin.

După ectenie, diaconul se închină și intră în Sfântul Altar. Se cântă apoi, pe rând, la amândouă stranele: Dumnezeu este Domnul... (de patru ori), pe glasul de rând și cu stihurile obișnuite.

Iar îndată după aceasta, se cântă troparele, după rânduială, precum se arată în cărțile de slujbă.

Când Utrenia se săvârșește dimineața, înaintea Sfintei Liturghii, atunci, în timp ce se cântă troparele, în Altar se rânduiesc sfintele veșminte spre îmbrăcarea sfințiților slujitori pentru Sfânta Liturghie. Terminându-se troparele, se închide dvera Ușilor Împărătești*, rămânând astfel până ce se sfârșesc de citit catismele de rând ale Psaltirii; iar preotul, lăsând epitrahilul, iese împreună cu diaconul pentru a se închina, după rânduiala care se va arăta la începutul Proskomidiei. Și, venind iarăși în Sfântul Altar, se îmbracă, urmând în toate acestea rânduiala însemnată la începutul dumnezeieștii Proskomidii.

După Catisma întâi, se zice ectenia mică:

Iară și iară cu pace (în pace), Domnului să ne rugăm.

Strana: Doamne, miluiește.

Apără, mântuiește, miluiește și ne păzește pe noi, Dumnezeu, cu harul Tău.

Pe Preasfânta, curata, preabinecuvântata, slăvita Stăpâna noastră, de Dumnezeu Născătoarea și pururea Fecioara Maria, cu toți sfinții să o pomenim.

Strana: Preasfântă Născătoare...

Pe noi înșine și unii pe alții și toată viața noastră lui Hristos Dumnezeu să o dăm.

Strana: Ție, Doamne.

* Amintim aici, ca practică alternativă, rânduiala din Tipicul cel Mare, potrivit căreia, la Vecernie și Utrenie, dvera rămâne deschisă pe toată durata slujbei.

Preotul, rostește ecfonisul:

Că a Ta este stăpânirea și a Ta este împărăția, și puterea, și slava, a Tatălui și a Fiului și a Sfântului Duh, acum și pururea și în vecii vecilor.

Strana: Amin.

Se cântă primul rând de sedelne. După Catisma a doua, iarăși ectenia mică: Iară și iară..., Apără, mântuiește..., Pe Preasfânta, curata...

Preotul zice ecfonisul:

Că bun și iubitor de oameni Dumnezeu ești și Ție slavă înălțăm, Tatălui și Fiului și Sfântului Duh, acum și pururea și în vecii vecilor.

Strana: Amin.

Se cântă al doilea rând de sedelne. Iar duminica, după Catisma a șaptesprezecea (Psalmul 118: Fericiti cei fără prihană...), la strane se cântă Binecuvântările Învierii (Binecuvântat ești, Doamne, învățane îndreptările Tale)*. Dacă este praznic ori sărbătoarea unui sfânt cu Polieleu, se cântă Polieleul cu Mărimurile. Preotul își ia felonul și face cădere mare; la praznice căderea se face la Mărimuri, iar duminica la Binecuvântările Învierii. Dacă este diacon, acesta îl însoțește pe preot, cu lumânarea.

Apoi ectenia mică: Iară și iară..., Apără, mântuiește..., Pe Preasfânta, curata...

Ecfonisul:

Că s-a binecuvântat numele Tău și s-a preaslăvit împărăția Ta, a Tatălui și a Fiului și a Sfântului Duh, acum și pururea și în vecii vecilor.

Strana: Amin.

* În bisericile de parohii, după tropare, nu se mai închide dvera, ci se zice ectenia mică și ecfonisul: Că a Ta este stăpânirea și a Ta este împărăția... Apoi sedelnele, la rând, și, după aceea, Binecuvântările Învierii.

Urmează apoi, duminica, Ipacoi și Antifoanele glasului de rând, iar la sărbători, ultimul rând de sedelne și antifonul întâi al glasului al patrulea (Din tinerețile mele...).

Sfârșindu-se Antifoanele, se deschid Ușile Împărătești, iar preotul sau diaconul (când este) zice, cu fața spre apus:

Înțelepciune! Să luăm aminte!

La strană se cântă Prochimenul cu stihurile lui, făcându-se apoi sfârșit după obicei.

Preotul, în fața Sfintei Mese, ori diaconul, dacă este, zice:

Domnului să ne rugăm.

Strana: Doamne, miluiește.

Preotul zice ecfonisul:

Că sfânt ești Dumnezeu nostru și întru sfinți Te odihnești și Ție slavă înălțăm, Tatălui și Fiului și Sfântului Duh, acum și pururea și în vecii vecilor.

Strana: Amin.

Și, numai când este diacon, acesta zice dintre Ușile Împărătești:

Toată suflarea să laude pe Domnul (Psalm 150, 6).

Strana întâi: Toată suflarea să laude pe Domnul.

Diaconul:

Lăudați pe Dumnezeu întru sfinții Lui (Psalm 150, 1).

Strana a doua: Toată suflarea să laude pe Domnul.

Diaconul:

Lăudați-L pe El întru tăria puterii Lui (Psalm 150, 1).

Apoi stranele: Suflarea toată și toată făptura să laude sfânt numele Domnului, pe Domnul.

Iar dacă nu este diacon, preotul nu zice acestea, ci stihurile se cântă numai la strane.

După aceasta, preotul sau diaconul, dintre Ușile Împărătești și cu fața spre credincioși, zice:

Și, pentru ca să ne învrednicim noi a asculta Sfânta Evanghelie, pe Domnul Dumnezeu nostru să-L rugăm.

Strana: Doamne, miluiește (de trei ori).

Diaconul:

Înțelepciune! Drepti! Să ascultăm Sfânta Evanghelie.

Preotul:

Pace tuturor!

Strana: Și duhului tău.

Preotul:

Din Sfânta Evanghelie după (N) citire.

Strana: Slavă Ție, Doamne, slavă Ție.

Diaconul:

Să luăm aminte!

Iar preotul, luând Sfânta Evanghelie de pe Sfântul Antimis și așezând, în locul ei, Sfânta Cruce, dacă este duminică, trece pe latura dinspre miazănoapte a Sfintei Mese, cu fața spre miazăzi, și citește aici Sfânta Evanghelie a Utreniei, care va fi de rând în duminica aceea, din cele 11 Evanghelii ale Învierii. În timpul citirii Evangheliei Învierii, diaconul (sau paraclisierul) stă în partea de miazăzi a Sfintei Mese, purtând o lumânare aprinsă, cu care va ieși înaintea preotului după sfârșitul Evangheliei. Iar dacă nu este duminică, Sfânta Evanghelie se citește dintre Ușile Împărătești. Sfârșindu-se citirea Sfintei Evanghelii, strana zice: Slavă Ție, Doamne, slavă Ție. După aceea, duminica, se cântă:

Învieria lui Hristos văzând, să ne închinăm Sfântului Domnului Iisus, Unuia Celui fără de păcat. Crucii Tale ne

închinăm, Hristoase, și sfântă Învierea Ta o lăudăm și o slăvim, că Tu ești Dumnezeuul nostru, afară de Tine pe altul nu știm, numele Tău numim. Veniți, toți credincioșii, să ne închinăm sfintei Învierii lui Hristos, că, iată, a venit prin Cruce bucurie la toată lumea. Totdeauna, binecuvântând pe Domnul, lăudăm Învierea Lui, că răstignire răbdând pentru noi, cu moartea pe moarte a stricat.

Dacă nu o cântă preotul în altar, atunci o zic cântăreții, în timp ce preotul își acoperă capul și, luând Sfânta Evanghelie, iese printre Ușile Împărătești, mergând înaintea lui paracliserul cu sfeșnicul sau diaconul (dacă este) cu lumânarea aprinsă. Și, ajungând în mijlocul bisericii, preotul așează Sfânta Evanghelie pe analog și, făcând apoi, împreună cu diaconul, două închinăciuni, descoperindu-și capetele, o sărută, iar după aceasta, mai fac o a treia închinăciune și se pleacă amândoi spre strana din dreapta mai întâi, apoi spre cea din stânga și unul către altul, după care intră în Sfântul Altar printre Ușile Împărătești, închizându-le. Iar după cântarea Învierii lui Hristos..., cântăreții citesc îndată psalmul 50.

La praznice și la sărbătorile sfinților, nu se zice Învierea lui Hristos... și nu se scoate Sfânta Evanghelie pe analog, ci, după ce s-a citit, preotul o pune la locul ei pe Sfânta Masă, iar strana, după Slavă Ție, Doamne..., zice:

Psalmul 50

Miluieste-mă, Dumnezeuule, după mare mila Ta și după mulțimea îndurărilor Tale, șterge fărădelegea mea. Spală-mă întru totul de fărădelegea mea și de păcatul meu mă curățește. Că fărădelegea mea eu o cunosc și păcatul meu înaintea mea este pururea. Ție unuia am greșit și rău înaintea Ta am făcut, așa încât drept ești Tu întru cuvintele Tale și biruitor când vei judeca Tu. Că, iată, întru fărădelegi

m-am zămislit și în păcate m-a născut maica mea. Că, iată, adevărul ai iubit; cele nearătate și cele ascunse ale înțelepciunii Tale mi-ai arătat mie. Stropi-mă-vei cu isop și mă voi curăți; spăla-mă-vei și mai mult decât zăpada mă voi albi. Auzului meu vei da bucurie și veselie; bucura-se-vor oasele cele smerite; întoarce fața Ta de la păcatele mele și toate fărădelegile mele șterge-le. Inimă curată zidește întru mine, Dumnezeuule, și duh drept înnoiește întru cele dinlăuntru ale mele. Nu mă lepăda de la fața Ta și Duhul Tău cel Sfânt nu-L lua de la mine. Dă-mi mie bucuria mântuirii Tale și cu duh stăpânitor mă întărește; învăț-voi pe cei fără de lege căile Tale și cei necredincioși la Tine se vor întoarce. Izbăvește-mă de vărsarea de sânge, Dumnezeuule, Dumnezeuul mântuirii mele; bucura-se-va limba mea de dreptatea Ta. Doamne, buzele mele vei deschide și gura mea va vesti lauda Ta. Că, de-ai fi voit jertfă, Ți-aș fi dat; arderile de tot nu le vei binevoi. Jertfa lui Dumnezeu este duhul umilit; inima înfrântă și smerită Dumnezeu nu o va urgisi. Fă bine, Doamne, întru bunăvoirea Ta, Sionului și să se zidească zidurile Ierusalimului. Atunci vei binevoi jertfa dreptății, prinosul și arderile de tot; atunci vor pune pe altarul Tău viței.

Mai departe, strana:

Slavă..., Pentru rugăciunile Apostolilor Tăi..., Și acum...

Pentru rugăciunile Născătoarei de Dumnezeu, Milostive...

Stih: Miluieste-mă, Dumnezeuule, după mare mila Ta și, după mulțimea îndurărilor Tale, curățește fărădelegea mea.

Înviind Iisus din mormânt, precum a zis mai înainte, ne-a dăruit viață veșnică, și mare milă.

În duminicile Triodului: Slavă..., Ușile pocăinței... și celelalte, iar la praznice și la sărbătorile sfinților, se cântă stihira arătată în cărțile de slujbă.

Sfârșindu-se acestea, preotul, din Altar, sau diaconul, înaintea icoanei Mântuitorului, zice: Mântuiește, Dumnezeule, poporul Tău... (caută la Litie). Strana: Doamne, miluiește (de 12 ori).

Dacă seara s-a făcut Litie sau biserica nu are diacon, preotul poate lăsa această rugăciune, zicând numai:

Ecfonisul:

Cu mila și cu îndurările și cu iubirea de oameni ale Unuia-Născut Fiului Tău, cu Care ești binecuvântat, împreună cu Preasfântul și bunul și de viață făcătorul Tău Duh, acum și pururea și în vecii vecilor.

Strana: Amin. Se închide dvera.

Apoi se citesc canoanele arătate în cărțile de slujbă.

După Cântarea a treia, ectenia mică*: Iară și iară..., Apără, mântuiește..., Pe Preasfânta, curata...

Preotul zice ecfonisul:

Că Tu ești Dumnezeul nostru și Ție slavă înălțăm, Tatălui și Fiului și Sfântului Duh, acum și pururea și în vecii vecilor.

Strana: Amin.

După aceea se citesc: Condacul, Icosul și Sedealna sărbătorii (sau a Sfântului) din Minei.

* Se obișnuiește în unele părți, să se cânte numai Catavasiile, fără ectenii, iar, după Cântarea a opta, preotul (diaconul) zice, după obicei: Pe Născătoarea de Dumnezeu...

După Cântarea a șasea, ectenia mică: Iară și iară..., Apără, mântuiește..., Pe Preasfânta, curata...

Preotul zice ecfonisul:

Că Tu ești împăratul păcii și Mântuitorul sufletelor noastre și Ție slavă înălțăm, Tatălui și Fiului și Sfântului Duh, acum și pururea și în vecii vecilor.

Strana: Amin.

Apoi, se cântă Condacul și se citește Icosul zilei, după care Sinaxarul zilei din Minei.

După Cântarea a opta, diaconul sau preotul deschide dvera și zice, cădind înaintea Sfintei Mese:

Pe Născătoarea de Dumnezeu și Maica Luminii, întru cântări cinstind-o, să o mărim.

În duminici și la sărbătorile sfinților, stranele cântă alternativ, cu stihurile rânduite:

Ceea ce ești mai cinstită decât heruvimii...

Se cântă apoi catavasia a noua, iar la praznicele împărătești se pun troparele Cântării a noua de la Canonul sărbătorii, cu stihurile arătate acolo; în acest timp, diaconul sau, în lipsa lui, preotul, tămâiază Sfântul Altar și toată biserica, după obicei. Iar după Cântarea a noua, ectenia mică: Iară și iară..., Apără, mântuiește..., Pe Preasfânta, curata...

Preotul zice ecfonisul:

Că pe Tine Te laudă toate Puterile cerești și Ție slavă înălțăm, Tatălui și Fiului și Sfântului Duh, acum și pururea și în vecii vecilor*.

Strana: Amin.

* Referitor la forma corectă a acestui ecfonis, a se vedea Lămuririle de la sfârșitul acestei cărți.

Duminica, diaconul, stând înaintea Ușilor Împărătești, cu fața spre credincioși, zice:

Sfânt este Domnul Dumnezeuul nostru! (Psalm 98, 10).

Stih 1: Că Sfânt este Domnul Dumnezeuul nostru!

Stih 2: Peste tot poporul, Dumnezeuul nostru!

Iar strana cântă Sfânt este Domnul..., după fiecare rostire a diaconului, și începe luminânda învierii. La sărbătorile din cursul săptămânii nu se mai cântă stihurile: Sfânt este Domnul..., ci, după Amin, îndată se cântă la strănă luminânde la sărbătorii.

La Laude, duminica, se pun 8 stihiri. La celelalte sărbători, se pun, de regulă, 4 sau 6 stihiri.

Tot duminica, pe lângă cele 6 stihuri din Psalmii 149 și 150, care însoțesc stihurile Laudelor, se mai adaugă și aceste două stihuri ale Învierii:

Stih 1: Scoală-Te, Doamne, Dumnezeuul meu; înalță-se mâna Ta; nu uita pe săracii Tăi până în sfârșit.

Stih 2: Mărturisi-mă-voi Ție, Doamne, cu toată inima mea; spune-voi toate minunile Tale.

Slavă... **Stihira Evangheliei de rând (Voscreasna).**

Și acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

Preabinecuvântată ești, Născătoare de Dumnezeu, Fecioară, că, prin Cel ce S-a întrupat din tine, iadul s-a robit, Adam s-a chemat, blestemul s-a pierdut, Eva s-a izbăvit, moartea s-a omorât și noi am înviat. Pentru aceasta, cântând, strigăm: Binecuvântat ești, Hristoase Dumnezeu, Cel ce ai binevoit așa, slavă Ție.

Apoi îndată diaconul (preotul) deschizând Ușile Împărătești, zice:

Slavă Ție, Celui ce ne-ai arătat nouă lumina.

Iar cântăreții, coborând din strane, cântă Doxologia mare. Și, când cântarea a ajuns la Sfinte Dumnezeule..., preotul iese printre ușile Împărătești, mergând înaintea lui diaconul, cu lumânarea; și, ajungând în fața analogului din mijlocul bisericii, fac amândoi o închinăciune, iar preotul, luând Sfânta Evanghelie de pe analog, vine în fața Ușilor Împărătești și, întorcându-se apoi către apus, o înalță, făcând semnul Sfintei Cruci cu ea, iar după aceea intră în Altar și o așează pe Sfântul Antimis.

După Doxologie, în duminicile în care este de rând unul din glasurile 1, 2, 3 sau 4, se cântă troparul pe glasul al 4-lea:

Astăzi, mântuirea a toată lumea s-a făcut; să cântăm Celui ce a înviat din mormânt și începătorului vieții noastre; că, stricând cu moartea pe moarte, biruință ne-a dăruit nouă și mare milă.

Iar în duminicile în care este de rând unul din glasurile 5, 6, 7 sau 8, se cântă troparul pe glasul al 8-lea:

Înviat-ai din mormânt și legăturile iadului ai rupt; stricat-ai osânda morții, Doamne, pe toți din cursele vrăjmașului izbăvindu-i. Arătându-Te pe Tine Apostolilor Tăi, trimisu-i-ai pe dâșii la propovăduire și, printr-înșii, pacea Ta ai dăruit lumii, Unule Mult-milostive.

Apoi, diaconul (dacă este), ieșind în mijlocul bisericii, sau preotul, stând înaintea Sfintei Mese, zice ectenia întreită (a cererii stăruitoare):

Miluieste-ne pe noi, Dumnezeule, după mare mila Ta, rugămu-ne Ție, auzi-ne și ne miluieste.

Strana: Doamne, miluieste (de trei ori).

Încă ne rugăm pentru Preafericitul Părintele nostru (N), Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române [pentru (Înalt

Preasfințitul (Arhi-) Episcopul (și Mitropolitul) nostru (N)], pentru sănătatea și mântuirea lui*.

Încă ne rugăm pentru binecredinciosul popor român de pretutindeni, pentru conducătorii țării noastre, pentru maimarii orașelor și ai satelor și pentru iubitoarea de Hristos oaste (*armată*), pentru sănătatea și pentru mântuirea lor.

Încă ne rugăm pentru frații noștri: ieromonahi, preoți, ierodiaconi, diaconi, monahi și monahii și pentru toți cei întru Hristos frați ai noștri.

Încă ne rugăm pentru fericiții și pururea pomeniții ctitori ai acestei sfinte biserici (mănăstiri) și pentru toți cei mai înainte adormiți părinți și frați ai noștri, dreptslăvitori creștini, care odihnesc aici și pretutindeni.

Încă ne rugăm pentru mila, viața, pacea, sănătatea, mântuirea, cercetarea, lăsarea și iertarea păcatelor robilor lui Dumnezeu enoriași, ctitori și binefăcători ai acestui sfânt locaș.

Încă ne rugăm pentru cei ce aduc daruri și fac bine în sfântă și întru tot cinstită biserica aceasta, pentru cei ce se ostenesec, pentru cei ce cântă și pentru poporul care stă înainte și așteaptă de la Tine mare și bogată milă.

Preotul zice ecfonisul:

Că milostiv și iubitor de oameni Dumnezeu ești și Ție slavă înălțăm, Tatălui și Fiului și Sfântului Duh, acum și pururea și în vecii vecilor.

* În mănăstiri și schituri, aici se adaugă cererea în care sunt pomeniți starețul (stareța) sau egumenul (egumena), cu obștea monahală, după rânduială.

Strana: Amin.

Apoi preotul (sau diaconul) zice ectenia cererilor:

Să plinim rugăciunea noastră cea de dimineață Domnului.

Strana: Doamne, miluiește.

Apără, mântuiește, miluiește și ne păzește pe noi, Dumnezeule, cu harul Tău.

Ziua toată desăvârșită, sfântă, în pace și fără de păcat, de la Domnul să cerem.

Strana: Dă, Doamne.

Înger de pace, credincios îndreptător (*călăuzitor*), păzitor al sufletelor și al trupurilor noastre, de la Domnul să cerem.

Milă și iertare de păcatele și de greșelile noastre, de la Domnul să cerem.

Cele bune și de folos sufletelor noastre și pace lumii, de la Domnul să cerem.

Cealaltă vreme a vieții noastre, în pace și întru pocăință a o săvârși, de la Domnul să cerem.

Sfârșit creștinesc vieții noastre, fără durere, neînfruntat, în pace și răspuns bun la înfricoșătoarea judecată a lui Hristos, să cerem.

Pe Preasfânta, curata, preabinecuvântata, slăvita Stăpâna noastră, de Dumnezeu Născătoarea și pururea Fecioara Maria, cu toți sfinții să o pomenim.

Pe noi înșine și unii pe alții și toată viața noastră lui Hristos Dumnezeu să o dăm.

Strana: Ție, Doamne.

Preotul zice ecfonisul:

Că Dumnezeu milei și al îndurărilor și al iubirii de oameni ești și Ție slavă înălțăm, Tatălui și Fiului și Sfântului Duh, acum și pururea și în vecii vecilor.

Strana: Amin.

Preotul, întorcându-se spre apus:

Pace tuturor!

Strana: Și duhului tău.

Preotul (sau diaconul):

Capetele noastre Domnului să le plecăm.

Strana: Ție, Doamne.

Iar preotul, plecându-și capul, citește rugăciunea aceasta în taină:

Doamne Sfinte, Care întru cele de sus locuiești și spre cei smeriți privești și, cu ochiul Tău cel a toate văzător, privești peste toată făptura, Ție am plecat grumajii sufletului și ai trupului nostru și ne rugăm Ție, Sfinte al sfinților: Întinde mâna Ta cea nevăzută, din sfânt locașul Tău, și ne binecuvintează pe toți; și orice am greșit, cu voie sau fără de voie, ca un Dumnezeu bun și iubitor de oameni, iartă, dăruindu-ne bunătățile Tale cele din lume și cele mai presus de lume.

Preotul zice ecfonisul:

Că al Tău este a ne milui și a ne mântui pe noi, Dumnezeu nostru, și Ție slavă înălțăm, Tatălui și Fiului și Sfântului Duh, acum și pururea și în vecii vecilor.

Strana: Amin.

Diaconul (preotul):

Înțelepciune!

Strana: Binecuvintează.

Preotul, venind între Ușile Împărătești, cu fața spre apus, zice:

Cel ce este binecuvântat, Hristos, Dumnezeu nostru, totdeauna, acum și pururea și în vecii vecilor.

Strana: Amin. Întărește, Dumnezeule, sfânta și dreapta credință a dreptslăvitorilor creștini și Sfântă Biserica Ta o păzește în veacul veacului.

Preotul, plecându-se către icoana Maicii Domnului, zice:

Preasfântă Născătoare de Dumnezeu, miluiește-ne pe noi.

Strana: Ceea ce ești mai cinstită decât heruvimii și mai slăvită, fără de asemănare, decât serafimii, care, fără stricăciune, pe Dumnezeu-Cuvântul ai născut, pe tine, cea cu adevărat Născătoare de Dumnezeu, te mărim.

Preotul, plecându-se către icoana Mântuitorului:

Slavă Ție, Hristoase Dumnezeule, nădejdea noastră, slavă Ție.

Strana: Slavă Tatălui și Fiului și Sfântului Duh. Și acum și pururea și în vecii vecilor. Amin. Doamne, miluiește (de trei ori). Părinte, binecuvintează.

Preotul face apolisul duminicii:

Cel ce a înviat din morți, Hristos, Adevăratul nostru Dumnezeu, pentru rugăciunile Preacuratei Sale Maici, ale Sfinților, slăviților și întru tot lăudaților Apostoli, ale Sfântului (N), (al cărui hram îl poartă biserica), ale Sfântului (N), a cărui pomenire o săvârșim, ale Sfinților și dreptilor dumnezeiești Părinți Ioachim și Ana și pentru ale tuturor sfinților, să ne miluiască și să ne mântuiască pe noi, ca un bun și de oameni iubitor.

Strana: Amin.

Iar la sărbătorile din celelalte zile de peste săptămână, se zice pentru fiecare din ele apolisul de la Vecernia zilei, așa cum se arată mai departe, în Liturghier, la învățătura pentru otpusturi. În același loc se găsesc, de asemenea, și Otpusturile la praznicele împărătești și pentru zilele din săptămâna Sfințelor Pătimiri (paginile 375-383).

RÂNDUIALA UTRENIEI DIN ZILELE DE RÂND DE PESTE SĂPTĂMÂNĂ

În zilele de peste săptămână, când nu este sărbătoare, Utrenia se face așa: Terminându-se slujba Miezonopticii de toate zilele, după rânduiala din Ceaslov, preotul intră în Altar și face începutul Utreniei ca duminica, urmând mai departe, tot așa, până ce s-au cântat troparele de la Dumnezeu este Domnul...

În zilele de rând din Sfântul și Marele Post, în loc de Dumnezeu este Domnul... se cântă Aliluia (de patru ori), pe glasul de rând de la Octoih și cu stihurile rânduite pentru vremea Postului, iar în loc de tropare, Cântările treimice.

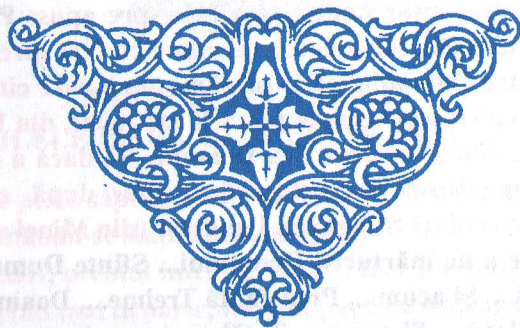
După acestea, se citesc Catismele din Psaltire, fără ectenii, și Sedelnele de la Minei (dacă sunt) sau de la Octoih, apoi Psalmul 50 și îndată Canoanele (fără ecfonisul Cu mila și cu îndurările...), închinându-se dvera. În Postul Mare, după Psalmul 50, preotul zice, din Sfântul Altar, rugăciunea Mântuiește Dumnezeule... și ecfonisul: Cu mila și cu îndurările.... La Canoane, preotul zice ectenia mică după Cântările a treia, a șasea și a noua; după Cântarea a opta, deschizând dvera Ușilor Împărătești, preotul zice: Pe Născătoarea de Dumnezeu..., și face cădire mare, în timp ce la strană se cântă stihurile: Mărește suflete al meu pe Domnul... și Ceea ce ești mai cinstită... Urmează la strană Luminândeale și apoi Laudele, iar dacă la Minei nu sunt stihiri pentru sfinții zilei, se citesc Psalmii laudelor (148, 149 și 150), din Ceaslov. Și, sfârșindu-se acestea, preotul zice din Altar, Ușile Împărătești fiind închise: Slavă Ție, Celui ce ne-ai arătat nouă lumina, după care se citește la strană Doxologia: Slavă întru cei de sus lui Dumnezeu... și Învrednicește-ne Doamne, în ziua aceasta...

După aceasta, dacă nu urmează Liturghia după Utrenie, preotul iese cu capul acoperit în fața Ușilor Împărătești (iar dacă este îmbrăcat pentru Liturghie, stă înaintea Sfintei Mese) și zice ectenia: Să plinim rugăciunea noastră cea de dimineată... Și, după ecfonis, strana: Amin, iar preotul, întorcându-se cu fața spre apus: Pace tuturor!, strana: Și duhului tău, iar preotul, revenind cu fața spre răsărit, zice: Capetele noastre Domnului să le plecăm, după care citește în taină, cu capul descoperit, rugăciunea plecării capetelor, din Liturghier, în timp ce strana cântă pe larg: Ție, Doamne. Și, dacă a zis ectenia în fața Ușilor Împărătești, preotul intră în Altar, după ecfonis, iar la strană se începe îndată Stihovna Laudelor (din Minei sau Octoih) și apoi: Bine este a ne mărturisi Domnului... Sfinte Dumnezeule... (de trei ori), Slavă..., Și acum..., Preasfântă Treime..., Doamne, miluiește (de trei ori), Slavă..., Și acum..., Tatăl nostru..., iar preotul: Că a Ta este împărăția...

La strană urmează troparele, după care preotul, dacă nu face Liturghie, ieșind în fața Ușilor Împărătești (iar de face, stând în fața Sfintei Mese), zice ectenia: Miluiește-ne pe noi, Dumnezeule, după

mare mila Ta... După ecfonis, preotul, întorcându-se cu fața spre apus (și de este în Altar, deschizând Ușile Împărătești): **Înțelepciune! Strana: Binecuvintează! Preotul: Cel ce este binecuvântat... Strana: Amin. și apoi Întărește, Dumnezeule, sfânta și dreapta credință... În mănăstiri, se citește acum Ceasul întâi. Iar dacă nu se citește Ceasul întâi, preotul, plecându-se către icoana Maicii Domnului: Preasfântă Născătoare de Dumnezeu..., iar strana: Ceea ce ești mai cinstită... Și, plecându-se către icoana Mântuitorului, preotul zice: Slavă Ție, Hristoase..., iar strana: Slavă..., Și acum..., Doamne, miluiește (de trei ori), Părinte, binecuvintează! Preotul face otpustul zilei: Hristos, Adevăratul nostru Dumnezeu nostru... (caută mai departe la *Învățătura despre otpusturi, paginile 375-383*). Strana: Amin.**

După aceasta, preotul intră în Sfântul Altar.

SLUJBA SFINTEI LITURGHII

Tu ești Cel ce aduci și Cel ce Te aduci,
Cel ce primești și Cel ce Te împarți,
Hristoase Dumnezeul nostru.
(Rugăciunea Heruvicului)